

**ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ : *Πρόταση διεξαγωγής ερευνητικού προγράμματος, που θα αφορά τη παροχή ορθολογικής πληροφόρησης για την ίδρυση του πρώτου καταστήματος Δικαίου Εμπορίου στη πόλη της Λάρισας, από ομάδα νέων επιχειρηματιών, κατά τη χρονική περίοδο Μάιος-Σεπτέμβριος 2007.*

**ΕΠΟΠΤΡΙΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ
ΤΗΛΙΚΙΔΟΥ ΕΙΡΗΝΗ
ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ**

**ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ
ΖΑΡΟΓΙΑΝΝΗ ΜΑΡΙΑ**

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2007

**ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ : *Πρόταση διεξαγωγής ερευνητικού προγράμματος, που θα αφορά τη παροχή ορθολογικής πληροφόρησης για την ίδρυση του πρώτου καταστήματος Δικαίου Εμπορίου στη πόλη της Λάρισας, από ομάδα νέων επιχειρηματιών, κατά τη χρονική περίοδο Μάιος-Σεπτέμβριος 2007.*

**ΕΠΟΠΤΡΙΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ
ΤΗΛΙΚΙΔΟΥ ΕΙΡΗΝΗ
ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ**

**ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ
ΖΑΡΟΓΙΑΝΝΗ ΜΑΡΙΑ**

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2007

Θα ήθελα στο σημείο αυτό να ευχαριστήσω όλους όσους με βοήθησαν να ολοκληρώσω την πτυχιακή μου εργασία με πρώτη από όλους τη καθηγήτρια μου κ. Ειρήνη Τηλικίδου για την αμέριστη βοήθεια της. Στη συνέχεια ήθελα να ευχαριστήσω την κ. Νάσια Ζορμπά, υπεύθυνη καταστήματος «Altromercato» που βρίσκεται στην Αθήνα, την κ. Φωτεινή Πρασσίδου, υπεύθυνη του γραφείου ερευνών «Focus Bari» και τέλος την κ. Μαριάννα Ευαγγέλου, ιδιοκτήτρια του καταστήματος βιολογικών προϊόντων «Φύτρο», που βρίσκεται στη Λάρισα για το χρόνο που μου αφιέρωσαν

Περιεχόμενα

Περίληψη

Εισαγωγή

Θέμα- Σκοπός- Στόχοι.....1

Εξειδίκευση των απαιτούμενων πληροφοριών.....3

Κεφάλαιο 1^ο

ΕΡΕΥΝΑ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

1. 1. Τα είναι το Δίκαιο Εμπόριο.....4
1. 2. Ιστορική αναδρομή.....5
1. 3. Νόμοι και κανόνες που διέπουν τη λειτουργία του
Δικαίου Εμπορίου.....8
1. 4. Στόχοι του Δικαίου και Αλληλέγγυου Εμπορίου.....12
1. 5. Σημασία και αναγκαιότητα του Δικαίου Εμπορίου.....13
1. 6. Η διαφορά μεταξύ του Δικαίου και του Ελευθέρου Εμπορίου..15
- 1.7. Τα οφέλη του Δικαίου Εμπορίου17

Κεφάλαιο 2^ο

1. 1. Τα προϊόντα του Δικαίου και Αλληλέγγυου Εμπορίου.....19
2. 2. Αγροτικός τομέας και Δίκαιο Εμπόριο.....21
2. 2. 1. Το προϊόν του καφέ και οι αναπτυσσόμενες χώρες.....25
2. 2. 3. Η ζάχαρη και το Δίκαιο Εμπόριο.....29
2. 3. Η πολιτική των επιδοτήσεων παγκοσμίως.....30

Κεφάλαιο 3^ο

2. 1. Η πορεία του Δικαίου Εμπορίου στην Ευρώπη.....	33
3. 2. Η αναπτυξιακή πολιτική της ΕΕ.....	34
3. 2. 1. Η Μεγάλη Βρετανία και το Δίκαιο Εμπόριο.....	35
3. 2. 2. Η Ελλάδα και το Δίκαιο Εμπόριο.....	37
3. 3. Το φαινόμενο του Ηθικού Καταναλωτισμού.....	40
3. 4. Η κατάσταση στην αγορά της Λάρισας.....	43

Κεφάλαιο 4^ο

4. 1. Συμπεράσματα.....	44
4. 2. Ερευνητικό Κενό.....	45

Κεφάλαιο 5^ο

5. 1. Η έρευνα πρωτογενών στοιχείων.....	47
5. 2. Το ερωτηματολόγιο.....	48
5. 3. Η επεξεργασία των δεδομένων.....	56
5. 4. Χρονοδιάγραμμα.....	59
5. 5. Περιορισμοί της έρευνας.....	59

Βιβλιογραφία.....	60
-------------------	----

Παράρτημα 1 ^ο	62
--------------------------------	----

Παράρτημα 2 ^ο	63
--------------------------------	----

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στη παρούσα πτυχιακή εργασία γίνεται μια προσπάθεια διερεύνησης του Δικαίου Εμπορίου. Ουσιαστικά πρόκειται για πρόταση για την ίδρυση του πρώτου καταστήματος Δικαίου Εμπορίου στη Λάρισα από μια ομάδα νέων επιχειρηματιών. Στα πρώτα κεφάλαια αναπτύσσεται σε πλήρη και ολοκληρωμένη μορφή, έρευνα δευτερογενών στοιχείων που αφορά:

- την έννοια του Δικαίου Εμπορίου
- την διαδρομή του μέσα στο χρόνο
- τους νόμους και τους κανόνες που διέπουν την λειτουργία του
- Τους στόχους
- Τη σημασία και την αναγκαιότητα του
- Τις διαφορές που παρουσιάζει το Δίκαιο Εμπόριο σε σύγκριση με το διεθνές εμπόριο
- Την έννοια του «Ηθικού Καταναλωτισμού
- Τα προϊόντα και τις χώρες που αφορά
- Την πορεία του στην Ευρώπη
- Την πορεία του στην Ελλάδα

Όσον αφορά στα συμπεράσματα που έχουν εξαχθεί από την έρευνα δευτερογενών στοιχείων προκύπτει ότι το Δίκαιο Εμπόριο είναι η πιο αποτελεσματική λύση που υπάρχει μέχρι στιγμής για τη βοήθεια των αναπτυσσόμενων χωρών. Παρόλο που αφορά μόλις το 1% του παγκόσμιου εμπορίου, έχει επιδείξει μεγάλο έργο σε χώρες την Λατινικής Αμερικής, της Ασίας και της Αφρικής. (www.fairtrade.gr) Σε χώρες του εξωτερικού είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένη η ιδέα του Δικαίου Εμπορίου και υποστηρίζεται από διάφορες οργανώσεις και ένα μεγάλο δίκτυο καταστημάτων. Στην Ελλάδα είμαστε ακόμη στην αρχή αλλά το γεγονός ότι σε δυο μόλις χρόνια έχουν ανοίξει τις πόρτες τους για το καταναλωτικό κοινό δυο καταστήματα Δικαίου Εμπορίου σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη, δείχνει ότι έπεται συνέχεια.

Το δεύτερο μέρος της εργασίας καλύπτεται από το σχεδιασμό μελλοντικής έρευνας πρωτογενών στοιχείων, η οποία και προτείνεται στο φορέα- πελάτη. Η πρωτογενής έρευνα έχει σχεδιαστεί ως προς :

- Το μέγεθος και το είδος του δείγματος
- Έχει καθοριστεί η μέθοδος δειγματοληψίας
- Η μέθοδος συγκέντρωσης πρωτογενών στοιχείων
- Και το ερωτηματολόγιο

Η έρευνα πρωτογενών στοιχείων έχει τη σκοπιμότητα της άντλησης ορθολογικής πληροφόρησης για τα ζητήματα που αφορούν την αναμενόμενη συμπεριφορά των πιθανών αγοραστών του υπό ίδρυση καταστήματος Δικαίου Εμπορίου στη πόλη της Λάρισας. Επίσης θα αντληθούν πληροφορίες για θέματα που αφορούν τη γνώση των καταναλωτών για το Δίκαιο Εμπόριο και το βαθμό κοινωνικής υπευθυνότητας

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η έρευνα που ακολουθεί έχει ανατεθεί στο γραφείο ερευνών μας από μια ομάδα νέων επιχειρηματιών, οι οποίοι ενδιαφέρονται να ανοίξουν το πρώτο κατάστημα Δικαίου Εμπορίου στη πόλη της Λάρισας. Στόχος της δευτερογενούς έρευνας είναι η κατανόηση της έννοιας του Δικαίου Εμπορίου, οι πρακτικές εφαρμογές του και η πορεία που έχει διαγράψει μέχρι στιγμής στη χώρα μας. Τα συμπεράσματα που θα εξαχθούν από την έρευνα μας θα βοηθήσουν τον φορέα μας να πάρει τις σωστές αποφάσεις όσον αφορά το επιχειρηματικό εγχείρημα που επιθυμεί να αναλάβει. Στόχος του σχεδιασμού της έρευνας πεδίου είναι η άντληση πληροφοριών που θα αφορούν τη πρόθεση αγοραστικής συμπεριφοράς. Η μέθοδος που θα χρησιμοποιηθεί είναι δημοσκόπηση με προσωπική συνέντευξη μέσω ερωτηματολογίου. Ουσιαστικά πρόκειται για πρόταση προς το φορέα, η οποία θα αξιοποιηθεί κατάλληλα από εκείνον μελλοντικά.

Ερέθισμα

Μια ομάδα νέων επιχειρηματιών ενδιαφέρεται να δραστηριοποιηθεί στο χώρο του Δικαίου Εμπορίου ιδρύοντας ένα κατάστημα διάθεσης και πώλησης προϊόντων Δικαίου Εμπορίου στη Θεσσαλονίκη.

Θέμα

Πρόταση διεξαγωγής ερευνητικού προγράμματος, που θα αφορά τη παροχή ορθολογικής πληροφόρησης για την ίδρυση του πρώτου καταστήματος Δικαίου Εμπορίου στη πόλη της Λάρισας, από ομάδα νέων επιχειρηματιών, κατά τη χρονική περίοδο Μάιος- Σεπτέμβριος 2007.

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Σκοπός της έρευνας που ακολουθεί είναι η κατανόηση του θεσμού του Δικαίου Εμπορίου, η μελέτη των καταστημάτων που το εκπροσωπούν και η εξασφάλιση ορθών, επαρκών και επίκαιρων πληροφοριών απαραίτητων ως βάση για τη λήψη αποφάσεων από ομάδα νέων επιχειρηματιών, που αφορούν τη πρόταση για ίδρυση καταστήματος Δικαίου Εμπορίου στη Λάρισα.

Πρόβλημα Διοίκησης Μάρκετινγκ

Η ομάδα των επιχειρηματιών, η οποία έχει αναθέσει στο γραφείο ερευνών μας την διεξαγωγή του ερευνητικού προγράμματος θα πρέπει να αντλήσει κάποιες πληροφορίες πριν προβεί στην ίδρυση του νέου καταστήματος της. Αυτές είναι :

- 🌿 Τι είναι το Δίκαιο Εμπόριο, ποια η διαφορά του από το συμβατικό;
- 🌿 Ποια είναι η εξέλιξη του στο εξωτερικό και ποια στην Ελλάδα;
- 🌿 Ποια η κατάσταση στην αγορά της Λάρισας;
- 🌿 Μπορεί η αγορά της Λάρισας να στηρίξει ένα τέτοιο κατάστημα;
- 🌿 Η ίδρυση ενός τέτοιου καταστήματος είναι μια καλή επένδυση;

Η έρευνα δευτερογενών στοιχείων που θα διεξαχθεί σε αρχικό στάδιο θα δώσει απαντήσεις όσον αφορά τα τρία πρώτα ερωτήματα. Στη συνέχεια θα αναπτυχθεί έρευνα πρωτογενών στοιχείων για την ικανοποίηση των δυο τελευταίων ερωτημάτων.

Πρόβλημα Έρευνας Μάρκετινγκ

Διερεύνηση μέσω ανασκόπησης βιβλιογραφίας της έννοιας του Δικαίου Εμπορίου και των καταστημάτων που το προωθούν και μελέτη, μέσω έρευνας πεδίου, των παραγόντων που επηρεάζουν τη καταναλωτική συμπεριφορά στη περίπτωση ιδρύσεως ενός καταστήματος Δικαίου Εμπορίου.

Γενικός Στόχος

Στόχος της παρούσας έρευνας είναι η παροχή και η εξασφάλιση ορθών, επαρκών και επίκαιρων πληροφοριών που θα χρησιμοποιηθούν από τον ανάδοχο με σκοπό τη πλήρη κατανόηση της έννοιας του Δικαίου Εμπορίου με απώτερο σκοπό την ίδρυση ενός τέτοιου καταστήματος.

Ειδικοί Στόχοι Δευτερογενούς έρευνας:

- Κατανόηση της έννοιας του Δίκαιου και Αλληλέγγυου Εμπορίου.
- Κατανόηση της διαφοράς του Δίκαιου και Αλληλέγγυου Εμπορίου σε σχέση με το Διεθνές εμπόριο.
- Κατανόηση της χρησιμότητας του Δικαίου Εμπορίου
- Πόσο διαδεδομένος είναι ο ρόλος του Δίκαιου και Αλληλέγγυου Εμπορίου στην Ευρώπη.
- Άντληση πληροφοριών για το βαθμό καταλληλότητας της αγοράς της Λάρισας για την ίδρυση ενός καταστήματος Δικαίου Εμπορίου.

Ειδικοί Στόχοι πρωτογενούς έρευνας

- Διερεύνηση του εάν και πόσοι από τους καταναλωτές της Λάρισας γνωρίζουν την έννοια του Δικαίου Εμπορίου.
- Διερεύνηση της κοινωνική ευαισθητοποίησης σε θέματα που αφορούν τις χώρες του Αναπτυσσόμενου Κόσμου και το περιβάλλον.
- Διερεύνηση των παραγόντων που επηρεάζουν την καταναλωτική συμπεριφορά για την αγορά των αγαθών πρώτης ανάγκης.
- Διερεύνηση για την πρόθεση αγοράς προϊόντων Δικαίου Εμπορίου.

- Διερεύνηση του βαθμού εμπιστοσύνης των καταναλωτών στην ποιότητα των προϊόντων του Δικαίου Εμπορίου
- Διερεύνηση του αν και κατά πόσο τα δημογραφικά στοιχεία (φύλο, ηλικία, εισόδημα, μόρφωση) του δείγματος είναι πιθανό να επηρεάσουν την καταναλωτική συμπεριφορά.

Η εξειδίκευση των απαιτούμενων πληροφοριών

Στο στάδιο αυτό θα πρέπει να μελετηθούν όλοι οι παράμετροι που αφορούν τη πρόταση για την ίδρυση του καταστήματος Δικαίου Εμπορίου στη πόλη της Λάρισας. Αρχικά θα αντληθούν γενικές πληροφορίες σχετικά με το Δίκαιο Εμπόριο, τη πορεία του στο χρόνο, τους νόμους και τους κανόνες που διέπουν τη λειτουργία του, τους στόχους και τα οφέλη του, τα προϊόντα που προωθούνται μέσω αυτού και τα ομοειδή καταστήματα στο εξωτερικό και την Ελλάδα. Για το λόγο αυτό θα διεξαχθεί έρευνα δευτερογενών στοιχείων που θα περιέχει άρθρα από το τύπο και περιοδικά, στατιστικά στοιχεία και συνεντεύξεις αρμοδίων προσώπων.

Σε δεύτερο στάδιο θα διεξαχθεί έρευνα πρωτογενών στοιχείων για τη διερεύνηση των γνώσεων που πιθανόν να έχουν οι καταναλωτές για το Δίκαιο Εμπόριο, οι στάσεις, η κοινωνική υπευθυνότητα και η πρόθεση αγοράς. Το εργαλείο που θα χρησιμοποιηθεί για τη συλλογή των παραπάνω πληροφοριών είναι το ερωτηματολόγιο μέσω δημοσκόπησης με προσωπική συνέντευξη.

Κεφάλαιο 1^ο

1.1 Τι είναι το Δίκαιο Εμπόριο;

Η κυρία Hilary French συγγραφέας του βιβλίου «Δαπανηρές Ανταλλαγές: Διευθετώντας το εμπόριο και το περιβάλλον», έχει γράψει «Το εμπόριο από τη φύση του δεν είναι ούτε κακό ούτε καλό. Αλλά το πώς διεξάγεται είναι ένα ζήτημα τεράστιου ενδιαφέροντος και μια πρωτοφανής ευκαιρία. Το εμπόριο μπορεί είτε να συνεισφέρει στη διεργασία σταθερής ανάπτυξης ή να την υπονομεύσει. Δεδομένης της αλματωδώς αυξανόμενης καταστροφής της βάσης των φυσικών πόρων της γης, δεν υπάρχει καμία αμφιβολία για το ποια θα πρέπει να είναι η επιλογή.» Η άποψη αυτή αντανakλάται πλήρως στη φιλοσοφία και της ενέργειες των οργανισμών του Δικαίου Εμπορίου. (www.Fairtrade.gr)

Το Δίκαιο Εμπόριο λειτουργώντας στα πλαίσια του Διεθνούς Εμπορίου είναι μια εναλλακτική προσέγγιση αυτού που σκοπός του είναι να βοηθήσει τους παραγωγούς του λεγόμενου Τρίτου Κόσμου να πετύχουν καλύτερες τιμές για τα προϊόντα τους έτσι ώστε να έχουν μια καλύτερη διαβίωση. (www.Fairtrade.gr) Η λειτουργία του Διεθνούς ή Ελεύθερου Εμπορίου διέπεται από κανόνες άρρητους, οι οποίοι όμως αλλάζουν ανάλογα με το συμφέρον των ισχυρών αφήνοντας στο περιθώριο τους παραγωγούς που δεν μπορούν να ανταποκριθούν στις νέες προκλήσεις. Αντίθετα Δίκαιο Εμπόριο λαμβάνει σοβαρά υπόψη τις δυνατότητες όσων παίρνουν μέρος στη παραγωγική διαδικασία, τα διαφορετικά επίπεδα της οικονομικής ανάπτυξης και τα διαφορά άλλα προβλήματα που ταλανίζουν κυρίως τις αναπτυσσόμενες χώρες. (www.oneearth.gr)

Η ανάγκη για την ύπαρξη του Δικαίου Εμπορίου παρουσιάζεται ως ιδιαίτερα επιτακτική στην εποχή μας, όπου η ανταγωνιστικότητα των προϊόντων έχει επιφέρει τη μεγαλύτερη δυνατή μείωση της τιμής τους, όπου τα κέρδη των μετοχών κυριαρχούν και η φτώχεια συνεχώς αυξάνεται. Το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης έχει επιφέρει τρία δυσεπίλυτα προβλήματα : ανισότητες εισοδημάτων, απώλειες εργασιών και καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος. (www.Fairtrade.gr)

Μέσα από το σύστημα του Δικαίου Εμπορίου οι «Δίκαιοι» έμποροι διαπραγματεύονται τις τιμές αγοράς των προϊόντων από τους παραγωγούς βασιζόμενοι στο σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του περιβάλλοντος. Η ενδεχόμενη εξάπλωση του Δικαίου Εμπορίου θα μπορούσε να περιλαμβάνει και τους «Μεγάλους» παίκτες του Διεθνούς Εμπορίου έχοντας σαν αποτέλεσμα την αναστροφή των οικονομικών ανισοτήτων και τη προστασία του περιβάλλοντος. (www.Fairtrade.gr)

1.2 Ιστορική αναδρομή του Δικαίου Εμπορίου

Υπάρχουν δυο θεωρίες για το πώς ξεκίνησε το Δίκαιο Εμπόριο στην Αμερική. Η πρώτη είναι η παρακάτω:

Οι ρίζες του Δικαίου Εμπορίου μπορούν να αναζητηθούν στα μέσα του 20^ο αιώνα στις χώρες της Νότιο Αμερικής και της Ευρώπης. Οι πρώτες προσπάθειες έγιναν από εκκλησίες την Νοτίου Αμερικής με σκοπό την ανακούφιση των προσφύγων αλλά και άλλων ανθρώπων που ανήκαν σε κοινότητες που είχαν χτυπηθεί από τη φτώχεια. Πουλώνοντας τις χειροτεχνίες που έφτιαχναν αυτοί οι άνθρωποι στις Βόρειες αγορές προσέφεραν μεγαλύτερες απολαβές στους παραγωγούς- τεχνίτες σε σχέση με το συμβατικό εμπόριο, μέσω του άμεσου εμπορίου και των πιο δίκαιων τιμών. Αυτήν την καλή αρχή ακολούθησε η ίδρυση του Οργανισμού Πιστοποίησης των αγαθών στην Ολλανδία το 1988, με αφορμή τη δραματική πτώση της τιμής του καφέ στη παγκόσμια αγορά. Ακολούθησε η Γερμανία και μέχρι σήμερα 19 χώρες έχουν τους δικούς τους οργανισμούς ετικετοποίησης, που λειτουργούν με βάση τα αυστηρά κριτήρια υπό την αιγίδα του Οργανισμού Ετικετοποίησης του Δικαίου και Αλληλέγγυου Εμπορίου. (www.Fairtrade.gr)

Μια άλλη θεωρία θέλει το Δίκαιο Εμπόριο να ξεκινάει από την Αμερική και τα Δέκα Χιλιάδες Χωριά το 1946, όπου αγόραζαν κεντήματα από το Πουέρτο Ρίκο. Ακολούθησε η SERR V στα τέλη της δεκαετίας του '40 που ξεκίνησε να έχει συναλλαγές με τις φτώχιες κοινότητες του Νότου. Όλα αυτά είχαν σαν αποτέλεσμα την ίδρυση του πρώτου επίσημου καταστήματος «Δικαίου και Αλληλέγγυου Εμπορίου» το 1958 στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, που πωλούσε τα παραπάνω προϊόντα αλλά και διάφορα άλλα. (www.Fairtrade.gr)

Όσον αφορά την Ευρώπη τα πρώτα δείγματα Δικαίου και Αλληλέγγυου Εμπορίου εμφανίζονται στα τέλη της δεκαετίας του '50 όταν η αγγλικών συμφερόντων εταιρία OXFAM UK άρχισε να διαθέτει προς πώληση στα μαγαζιά της χειροτεχνίες Κινέζων προσφύγων, δημιουργώντας έτσι το 1964 το πρώτο Οργανισμό Δικαίου και Αλληλέγγυου Εμπορίου. Την ίδια περίπου χρονική περίοδο ιδρύθηκε στην Ολλανδία ο εισαγωγικός οργανισμός Fair Trade Organisatie και στη Δανία ομάδες του Τρίτου Κόσμου άρχισαν να πουλάνε ζάχαρη παραγωγής του από ζαχαροκάλαμο χρησιμοποιώντας σαν σλόγκαν τους «Αγοράζοντας ζάχαρη από ζαχαροκάλαμο προσφέρετε στους ανθρώπους στις φτωχές χώρες μια θέση στον ήλιο της ευημερίας» Το 1969 ιδρύεται το πρώτο «Κατάστημα του Τρίτου Κόσμου» (www.Fairtrade.gr)

Όσον αφορά το Δίκαιο Εμπόριο του καφέ και αυτό ξεκίνησε από την Ολλανδία και τη Δανία πριν από 50 χρόνια από μια ομάδα Καθολικών προοδευτικών εθελοντών, οι οποίοι σύστησαν μια οργάνωση που ανέλαβε το εναλλακτικό εμπόριο του προϊόντος αυτού. Δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στο προϊόν αυτό γιατί είναι το δεύτερο σε αξία προϊόν εξαγωγής των Νοτίων χωρών μετά το πετρέλαιο. Αυτή ήταν και η αρχή του Δικαίου Εμπορίου στις χώρες αυτές που οδήγησε το 1969 στην ίδρυση του πρώτου «Κατάστημα του Κόσμου». Στα χρόνια που ακολούθησαν τα «Καταστήματα του Κόσμου» πολλαπλασιάστηκαν όπως και η οργανισμοί που ασχολούνταν με το Δίκαιο Εμπόριο. Τα προϊόντα που πωλούνται μέσω του θεσμού του Δικαίου Εμπορίου αυξήθηκαν και περιλαμβάνουν τα ακόλουθα : κακάο, ρύζι, τσάι, σοκολάτα, ινδική καρύδα, μέλι, ξυροί καρποί, μπανάνες, υφάσματα, παιχνίδια, νωπά φρούτα, λαχανικά, χυμοί, μπαχαρικά, κρασί, λουλούδια, αθλητικές μπάλες και πρόσφατα και ρούχα. (www.oneearth.com)

Τα καταστήματα αυτά του Δικαίου Εμπορίου είναι ιδιαίτερα σημαντικοί παράγοντες για την στήριξη της ιδέας του Δικαίου Εμπορίου όχι μόνο γιατί αποτελούν σημεία πώλησης των προϊόντων του αλλά και γιατί είναι οι ενεργοί συνεχιστές της εκστρατείας κατά της φτώχειας και των διακρίσεων καθώς και του ζυπνήματος των συνειδήσεων. (www.Fairtrade.gr)

Η συνεχής εξάπλωση της του Δικαίου Εμπορίου έφερε στην επιφάνεια και νέες ανάγκες η ικανοποίηση των οποίων κρίνεται απαραίτητη για τη βιώσιμη συνέχιση αυτού κατά τις δεκαετίες το '60 και του '70 . Αρχικά με την δημιουργία των Οργανισμών Ετικετοποίησης και των καταστημάτων Δικαίου Εμπορίου κρίθηκε απαραίτητη η εφαρμογή του μάρκετινγκ των προϊόντων με σκοπό και τη βοήθεια των παραγωγών με συμβουλές και υποστήριξη. Οι μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (NGO's) που δημιουργήθηκαν από κοινωνικά ευαισθητοποιημένα άτομα των χωρών της Ασίας, της Λατινικής Αμερικής και της Αφρικής ένωσαν τις φωνές με τους αντίστοιχους Οργανισμούς των Βορείων χωρών (Η. Π. Α., Αγγλία, Ολλανδία, Δανία κ.α.) δημιουργώντας σχέσεις βασισμένες στο διάλογο, στη διαφάνεια και τον αλληλοσεβασμό. Βασικός τους στόχος είναι η μεγαλύτερη δικαιοσύνη στο Διεθνές Εμπόριο. (www.Fairtrade.gr)

Παράλληλα με τις παραπάνω προσπάθειες πολλές από τις αναπτυσσόμενες χώρες οργανώνουν από το 1968 διεθνής πολιτικοοικονομικές συζητήσεις με την βοήθεια και τη συμμετοχή των Ηνωμένων Εθνών με σκοπό μεγαλύτερη δικαιοσύνη όσον αφορά το μοίρασμα των κερδών από το εμπόριο των προϊόντων. (www.Fairtrade.gr)

Ιδρυτές του Δικαίου Εμπορίου ήταν σε πολλές περιπτώσεις είτε μεγάλα πρακτορεία ανάπτυξης είτε φιλόθρησκα πρακτορεία σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες. Οι παράλληλες δράσεις των παραπάνω πρακτορείων αλλά και των μη κυβερνητικών οργανώσεων έχουν επιφέρει ως αποτέλεσμα την ίδρυση Νοτίων οργανισμών Δικαίου και Αλληλέγγυου Εμπορίου, όπου αυτοί με τη σειρά τους βοήθησαν τους παραγωγούς οργανώνοντας τη παραγωγή τους και κάνοντας εξαγωγή στο Βορρά και παράλληλα παρέχοντας κοινωνικές υπηρεσίες. Εκτός από αυτά δημιουργήθηκαν οργανισμοί που εισήγαγαν προϊόντα από προηγμένες χώρες του Νότου που ήταν είτε πολιτικά είτε οικονομικά περιθωριοποιημένες. (www.Fairtrade.gr)

1.3 Νόμοι και κανόνες που διέπουν την λειτουργία του Δικαίου Εμπορίου

Αρχικά για κατανοήσουμε το τι είναι στην ουσία του το Δίκαιο Εμπόριο θα πρέπει να κατανοήσουμε επακριβώς την έννοια της λέξης «Δίκαιος». Αυτό γίνεται πλήρως κατανοητό από τις βασικές αρχές του Δικαίου Εμπορίου, οι οποίες :

- ✚ Να δημιουργεί ευκαιρίες για τους παραγωγούς του κόσμου που βρίσκονται σε δεινή οικονομικά θέση, μέσα από μια πολιτική καταπολέμησης της φτώχειας και ταυτόχρονης προσπάθειας για συνεχή ανάπτυξη. (www.Fairtrade.gr)

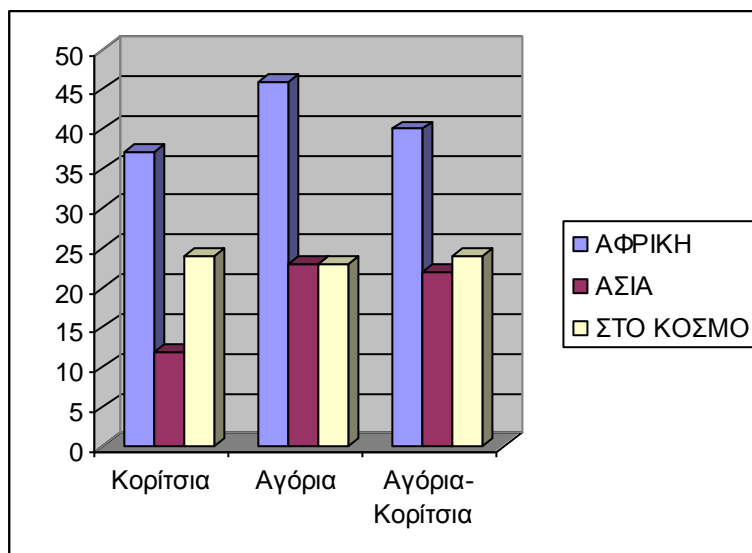
- ✚ Μέσα από διαφανείς και υπεύθυνες διοικήσεις να συμπεριφέρονται δίκαια στους εμπορικούς συνεργάτες κατά διενέργεια του εμπορίου. (www.Fairtrade.gr)

- ✚ Δημιουργία κοινότητας με τους παραγωγούς, αφού σκοπός του Δικαίου Εμπορίου είναι η ανεξαρτησία των παραγωγών. Οι σχέσεις που δημιουργούνται μέσω του αλληλέγγυου εμπορίου πρέπει να έχουν μια συνέχεια στο χρόνο, έτσι ώστε να επιτυγχάνεται η ανάπτυξη και πολύ περισσότερο για να μπορέσουν οι παραγωγοί αλλά και οι οργανισμοί προώθησης να βελτιώσουν τις διοικητικές τους ικανότητες και να πετύχουν πρόσβαση σε νέες αγορές. (www.Fairtrade.gr)

- ✚ Η πληρωμή μιας δίκαιης τιμής στους παραγωγούς είτε σε εθνικό είτε σε τοπικό επίπεδο αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο του Δικαίου Εμπορίου. Η τιμή θα πρέπει να έχει συμφωνηθεί μέσα από διάλογο και τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων στην εμπορική διαδικασία. Η τιμή φυσικά θα πρέπει να καλύπτει το κόστος παραγωγής, να βάζει τις βάσεις για τη παραγωγή της επόμενης χρονιάς, να είναι περιβαλλοντικά και κοινωνικά δίκαιη για άνδρες και γυναίκες. Θα πρέπει να εξασφαλίζεται η έγκαιρη πληρωμή και όπου αυτό είναι δυνατό η οικονομική βοήθεια πριν τη παραγωγή. (www.Fairtrade.gr)

✚ Η ισότητα των δυο φύλλων στο Δίκαιο Εμπόριο δεν είναι απλά μια υπόσχεση αλλά μια πραγματικότητα. Δεν γίνεται κατά την εμπορική διαδικασία καμιά διάκριση για τις γυναίκες παραγωγούς, οι πληρωμές γίνονται κανονικά και οι γυναίκες αποκτούν ανεξαρτησία και δύναμη μέσα από τις οργανώσεις τους. (www.Fairtrade.gr)

✚ Οι συνθήκες εργασίας στο Δίκαιο Εμπόριο απαιτούν ένα υγιές και ασφαλές περιβάλλον εργασίας για τους παραγωγούς. Η συμμετοχή παιδιών γίνονται προσπάθειες για να περιοριστεί, αλλά όπου υφίσταται ακόμα δεν επιδρά δυσμενώς στη ευημερία, την ασφάλεια, τις εκπαιδευτικές ανάγκες και την ανάγκη για παιχνίδι και συμβαδίζει με το Συνέδριο των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των παιδιών καθώς και με το εκάστοτε τοπικό πρότυπο. (www.Fairtrade.gr)

Πηγή : Παγκόσμιος Οργανισμός ΠΟΕ Αγορά, «Η παιδική εργασία»
Τεύχος 238, 2000, Σεπτέμβριος 26

✚ Το Δίκαιο και Αλληλέγγυο Εμπόριο είναι ευαισθητοποιημένο σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος και ενθαρρύνει τις θετικές προς το περιβάλλον παραγωγικές πρακτικές και την εφαρμογή υπευθύνων μεθόδων παραγωγής. (www.Fairtrade.gr)

✚ Όσον αφορά την παραγωγή των προϊόντων το Δίκαιο Εμπόριο εξασφαλίζει ότι αυτή γίνεται με βάση τα διεθνή στάνταρτ σε θέματα ποιότητας, περιβάλλοντος και ασφάλειας. Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά :

- ✓ Συνεταιρισμούς μικρών αγροτών προβλέπει δομή δημοκρατική με δικαίωμα συμμετοχής όλων των εμπλεκομένων στις λήψεις αποφάσεων των συνεταιρισμών.
- ✓ Φυτείες και εργοστάσια προβλέπει τη καταβολή αξιοπρεπών μισθών, έστω και του κατώτατου, επαρκή στέγαση, τα ελάχιστα όρια υγιεινής και ασφάλειας και το δικαίωμα των εργατών να συμμετέχουν σε εμπορικά σωματεία.
- ✓ Για παραγωγές άλλων ειδών καμία παιδική ή καταναγκαστική εργασία και προγράμματα για περιβαλλοντική σταθερότητα. (www.Fairtrade.gr)

✚ Οι όροι συναλλαγής στο Δίκαιο Εμπόριο θα πρέπει να διακατέχονται από τους έξης κανόνες :

- ✓ Η τιμή να καλύπτει το κόστος παραγωγής
- ✓ Κοινωνική ασφάλεια που να διασφαλίζει καλύτερες συνθήκες διαβίωσης και εργασίας
- ✓ Προσπάθεια αποτροπής της χρεοκοπίας των μικρών παραγωγικών οργανισμών με τη καθιέρωση της τμηματικής πληρωμής. Αυτό σημαίνει ότι οι παραγωγοί θα μπορούν να λαμβάνουν προκαταβολή για την παραγωγή τους.
- ✓ Τέλος συμβόλαια που να επιτρέπουν το μακροχρόνιο σχεδιασμό της παραγωγής. (www.Fairtrade.gr)

✚ Η διασφάλιση των αρχών του Δίκαιου και Αλληλέγγυου Εμπορίου ενισχύεται από το παγκόσμιο οργανισμό ετιτετοποίησης, FLO, ο οποίος ιδρύθηκε για να καλύψει τις ανάγκες του Διεθνούς Εμπορίου όσον αφορά την προέλευση και την ποιότητα των προϊόντων που διαπραγματεύονται στις αγορές διεθνώς. Κριτήρια Δίκαιου και Αλληλέγγυου Εμπορίου έχουν θεσπιστεί για τον καφέ, το τσάι, το κακάο, το μέλι, τις μπανάνες, το χυμό πορτοκαλιού και τη ζάχαρη. (www.fao.gr)

1.4 Στόχοι του Δίκαιου και Αλληλέγγυου Εμπορίου

Στόχος άμεσος του Δίκαιου και Αλληλέγγυου Εμπορίου δεν είναι μόνο ο καθορισμός μιας τιμής για τα προϊόντα, η οποία θα έχει συμφωνηθεί από κοινού από το παραγωγό και τον έμπορο λαμβάνοντας υπόψη και τις ανάγκες και των δύο. Στόχος του Δίκαιου και Αλληλέγγυου Εμπορίου είναι η καθολική αλλαγή του τρόπου με τον οποίο αντιμετωπίζεται ο αναπτυσσόμενος κόσμος. Μέσα από το Δίκαιο Εμπόριο γίνεται μια συγκροτημένη προσπάθεια για ανάπτυξη των χωρών που υποφέρουν από την πείνα, τη φτώχεια, την εκμετάλλευση, την φυλετική ανισότητα, τις αρρώστιες και την παιδική εργασία και δουλεία. (www.Fairtrade.gr)

Στόχος του Δίκαιου και Αλληλέγγυου Εμπορίου είναι να ξυπνήσει συνειδήσεις και να ευαισθητοποιήσει τους καταναλωτές για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν εκατομμύρια άνθρωποι στο κόσμο. Αγοράζοντας προϊόντα με το σήμα του Δικαίου Εμπορίου δίνεται η δυνατότητα της εξασφάλισης της επιβίωσης αλλά και της περεταίρω ανάπτυξης των χωρών με την ίδρυση σχολείων και νοσοκομείων, της κατάργησης της παιδικής εργασίας και της δουλείας όπου είναι δυνατό, της εργασίας σε ασφαλείς και υγιεινούς χώρους, τη πιστή τήρηση του κεφαλαίου των Ηνωμένων Εθνών για τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη δημιουργία εμπορικών σωματείων και την προστασία του περιβάλλοντος. Επίσης στόχος είναι να δημιουργηθούν σχέσεις που θα είναι διαφανείς και ξεκάθαρες σε όλα τα ιεραρχικά επίπεδα. (www.oneearth.com)

Με την ανάπτυξη και την εξάπλωση του Δικαίου Εμπορίου οι καταναλωτές θα μπορούν να ασκήσουν την αγοραστική τους δύναμη με τρόπο θετικό για την επίτευξη όλων των προαναφερθέντων στόχων. Επίσης θα γίνει δυνατή μια κάποια είδους πίεση στους διεθνείς οργανισμούς συμβατικού εμπορίου για αλλαγή κάποιων πρακτικών τους, προσανατολισμένη στο σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της προστασίας του περιβάλλοντος. (www.fairtrade.gr)

Έχει έρθει πλέον ο καιρός όλοι να συνειδητοποιήσουμε ότι η κατάσταση στις αναπτυσσόμενες χώρες μας αφορά όλους και είμαστε ο καθένας με τον τρόπο του υπεύθυνοι. Θα πρέπει να αποτραπεί η συνέχιση της καθοδικής πορείας, θα πρέπει να βρεθεί τρόπος συνεχής ανάπτυξης των Νοτίων χωρών και όχι συνεχής οικονομική βοήθεια από διεθνείς ανθρωπιστικούς οργανισμούς και ξένες κυβερνήσεις, αυξάνοντας τα χρέη και δημιουργώντας επιπρόσθετες υποχρεώσεις. Όλα αυτά στοχεύει να αλλάξει ο θεσμός του Δίκαιου και Αλληλέγγυου Εμπορίου έτσι ώστε οι αναπτυσσόμενες χώρες να αναπτυχθούν από μόνες τους χωρίς εξωτερική παρέμβαση.

1. 5. Η σημασία και η αναγκαιότητα του Δικαίου Εμπορίου

Είναι ευρύτερα γνωστές σε όλους μας στην εποχή μας οι ιστορίες που μιλάνε για την απόλυτη φτώχεια και την εξαθλίωση που βιώνουν οι αναπτυσσόμενες χώρες της Αφρικής, της Αμερικής και της Ασίας. Είναι ευρύτερα γνωστό ότι εκατομμύρια παιδιά αναγκάζονται να δουλεύουν σε εργασίες που θα έπρεπε κανονικά να γίνονται από ενήλικες κάτω από άθλιες και επισφαλείς για την υγεία και την ανάπτυξη τους συνθήκες και όλα αυτά για μισθούς πενιχρούς. Όλες αυτές οι ιστορίες δεν είναι παρά μια κραυγή απόγνωσης των αναπτυσσόμενων χωρών για βοήθεια από της αναπτυγμένες χώρες. (Οικονομικός Ταχυδρόμος, 2004)

Η κατάσταση στις αναπτυγμένες χώρες είναι όμως τέτοια που δεν επιτρέπει την ευαισθητοποίηση για τα προβλήματα αυτά. Οι νόμοι του Διεθνούς Εμπορίου είναι αδυσώπητοι και δύσκολα μπορούν να αλλάξουν στην εποχή της Παγκοσμιοποίησης, του σκληρότατου ανταγωνισμού που ευνοεί μόνο εκείνους που διαθέτουν παραγωγή μεγάλης κλίμακας με μικρό κόστος. Η υποστήριξη της κυβέρνησης των Ηνωμένων Πολιτειών στη πολιτική του ελεύθερου εμπορίου επιβαρύνει την κατάσταση και επεκτείνει το πρόβλημα και στις αναπτυγμένες χώρες δημιουργώντας τρία δυσεπίλυτα προβλήματα :

- ❖ Απώλεια των εργασιών λόγω του τεράστιου ανταγωνισμού για συνεχώς φθηνότερα προϊόντα είτε με αντικατάσταση του ανθρώπινου παράγοντα από τεχνολογικά επιτεύγματα είτε την απώλεια εργασίας λόγω κλεισίματος των επιχειρήσεων που δεν μπόρεσαν να ανταποκριθούν στη νέα τάξη πραγμάτων. Με την απελευθέρωση των αγορών οι εγχώριες αγορές δεν μπορούν να ανταποκριθούν αποτελεσματικά στις νέες προκλήσεις που έρχονται από το εξωτερικό. Τα μεγάλα κεφάλαια των πολυεθνικών εταιριών ψάχνουν αέναα για νέες αγορές για τα προϊόντα τους αφήνοντας στο περιθώριο τις πιο μικρές επιχειρήσεις. (www.fairtrade.gr)

- ❖ Αποτέλεσμα της κατάστασης που περιγράφεται πιο πάνω είναι η ανισότητα των εισοδημάτων. Ουσιαστικά αυτό που συμβαίνει είναι ότι οι φτωχοί γίνονται φτωχότεροι και οι πλούσιοι πλουσιότεροι. Το χάσμα έχει αυξηθεί δραματικά τις τελευταίες δεκαετίες. Η μετακίνηση του πλούτου γίνεται ως επί των πλείστων προς όφελος των πολυεθνικών εταιριών, μην αφήνοντας περιθώρια επιβίωσης σε μικρότερες εταιρίες. (www.fairtrade.gr)

- ❖ Η καταστροφή του περιβάλλοντος είναι τέτοια που η φύση πλέον εκδικείται τον άνθρωπο δείχνοντας του το χειρότερο και το σκληρότερο πρόσωπο της. Ο άνθρωπος στο όνομα του κέρδους δεν διστάζει στιγμή να θυσιάσει το φυσικό περιβάλλον προς όφελος του. Προσπαθώντας να εξοικονομήσει μεγαλύτερη έκταση γης απαλλοτριώνει μεγάλες εκτάσεις γης, προσπαθώντας να καλύψει τις ανάγκες για τροφή ενός συνεχώς αυξανόμενου πληθυσμού υπεραλλιεύει τις θάλασσες και χρησιμοποιεί χημικά λιπάσματα και εντομοκτόνα στη παραγωγική διαδικασία. Τα εργοστάσια απελευθερώνουν σε όλη τη διάρκεια το 24ωρου επικινδύνους ρύπους. Όλα αυτά έχουν σοβαρές επιπτώσεις στο περιβάλλον που ζούμε, οι οποίες δεν είναι τοπικές, επηρεάζουν όλο τον πλανήτη και δημιουργούν φαινόμενα καταστροφικά. (www.fairtrade.gr)

Το Δίκαιο Εμπόριο τώρα είναι πιο σημαντικό από ποτέ και αυτό γιατί μπορεί να δώσει λύσεις στα παραπάνω προβλήματα και να τα αμβλύνει. Είμαστε ακόμα στην αρχή της προσπάθειας για την καθιέρωση του Δικαίου και Αλληλέγγυου Εμπορίου αλλά η εξάπλωση του είναι μεγάλη και θέτει τις βάσεις για την υιοθέτηση μιας άλλης πολιτικής όσον αφορά το εμπόριο που θα λαμβάνει σοβαρά υπόψη κοινοτικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες .

Η σημασία του Δικαίου και Αλληλέγγυου Εμπορίου είναι μεγάλη γιατί μπορεί να εξασφαλίσει καλύτερες συνθήκες διαβίωσης στους αγρότες, στους τεχνίτες και στις οικογένειες τους, στις κοινότητες και στο περιβάλλον βοηθώντας για να υπάρχουν τα μέσα για ιατρική περίθαλψη, να σταματήσει η παιδική εκμετάλλευση και δουλεία και υποστηρίζει τη συνεχή παραγωγή σε αντίθεση με το ελεύθερο εμπόριο. Τέλος οι παραγωγοί του δικαίου εμπορίου θα πρέπει να αποταμιεύουν χρήματα για έργα ανάπτυξης στις περιοχές τους που θα περιλαμβάνουν σχολεία, νοσοκομεία και εκπαιδευτικά προγράμματα που θα ενισχύσουν την ανάπτυξη και τη βελτίωση της ποιότητας μέσα από μια συνεχή παραγωγή. (www.disabled.gr)

1. 6. Η διαφορά μεταξύ του Δίκαιου και του Ελευθέρου Εμπορίου

Από τα αρχαία κιόλας χρόνια ο άνθρωπος επιδόθηκε στη τέχνη του εμπορίου. Πρωτοποριακό επάγγελμα των αρχαίων χρόνων είχε ως αποτέλεσμα την εξερεύνηση νέων χωρών και πολιτισμών, τη δημιουργία αποικιών και την εισαγωγή και εξαγωγή προϊόντων. Από εκείνα τα χρόνια κιόλας φάνηκε ότι το εμπόριο συμβάλλει ευεργετικά στην επίτευξη της οικονομικής ανάπτυξης και ότι όσοι είχαν αναπτύξει το εμπόριο είχαν μεγαλύτερη δύναμη και φήμη.

Το 1776 εκδόθηκε ένα βιβλίο που έμελλε να είναι το σήμα κατατεθέν το διεθνούς εμπορίου, το βιβλίο αυτό είναι « Ο Πλούτος των Εθνών» του Άνταμ Σμίθ. Στο βιβλίο αυτό ο συγγραφέας υποστηρίζει ότι το εξωτερικό εμπόριο αποτελεί το βασικό εργαλείο ανάπτυξης μιας οικονομίας και μέσω αυτού μπορεί να επιτευχθεί η άνοδος του βιοτικού επιπέδου του πληθυσμού. Με την παγκόσμια σημερινή οικονομική κατάσταση δεν μπορεί παρά να αναρωτηθεί κανείς πόσο σωστή ήταν η άποψη του Άνταμ Σμίθ. Η απάντηση στο ερώτημα αυτό μπορεί να είναι : Εξαρτάται από το ποιος καλείται να δώσει την απάντηση. Το διεθνές ελεύθερο εμπόριο έχει ευνοήσει κάποιους αλλάζοντας ριζικά την οικονομική τους κατάσταση και ανεβάζοντας το βιοτικό τους εμπόριο, κάποιοι άλλοι όμως υποφέρουν από αυτό και δυστυχώς αυτοί που υποφέρουν είναι κατά πολύ περισσότεροι από αυτούς που ευνοούνται. (www.fao.gr)

Όπως όλα τα πράγματα χρειάζονται μέτρο έτσι και το ελεύθερο εμπόριο χρειάζεται τους φραγμούς του. Για το λόγο αυτό οι χώρες έχουν θεσπίσει το νόμο των εμπορικών δασμών και των ποσοστώσεων στα προϊόντα που εισάγονται στην επικράτεια τους. Οι δασμοί αυτοί προστατεύουν την εγχώρια αγορά από την μεγάλη συρροή προϊόντων του εξωτερικού που μπορούν να πλήξουν τα προϊόντα της. Παράλληλα με τα μετρά αυτά τα προϊόντα που εισάγονται τελικώς στις αγορές είναι ακριβότερα από τα εγχώρια αφού οι εταιρίες αναγκάζονται να μετακυλήσουν στους καταναλωτές τα ποσά των δασμών. Οι υψηλοί δασμοί έχουν προστατεύσει τις αγορές της Αγγλίας, της Γερμανίας αλλά και της Ελλάδας καταδεικνύοντας ότι τα αποτελέσματα της απελευθέρωσης του εμπορίου συνδέονται άμεσα με το επίπεδο ανάπτυξης κάθε οικονομίας και τη δυνατότητα της να εισέλθει επί ίσοις όροις στο διεθνή ανταγωνισμό. (www.fao.gr)

Η ιστορία έχει δείξει ξεκάθαρα ότι η απελευθέρωση του εμπορίου έχει καταστροφικές συνέπειες για τις αναπτυσσόμενες χώρες σε αντίθεση με το ότι υποστηρίζει ο πρόεδρος του ΠΟΕ (Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου), ότι δηλαδή οι αναπτυσσόμενες χώρες έχουν να επωφεληθούν από την απελευθέρωση αυτή. Ο κύριος Σουπατσάι Πανιτσπάκντι υποστηρίζει ότι η απελευθέρωση του εμπορίου θα έχει ευεργετικά αποτελέσματα καθώς αυξάνεται η πίτα που έχουν τα έθνη να μοιραστούν. Μπορεί βέβαια η πίτα να είναι μεγαλύτερη και τα κομμάτια της περισσότερα αλλά σίγουρα είναι άνισα και σίγουρα αυτό δεν είναι προς όφελος των αναπτυσσόμενων χωρών, οι οποίες ενδέχεται να χάσουν περισσότερα από ότι πριν. (Λίτσης Μ., 2004)

Αντίθετα το Δίκαιο Εμπόριο μπορεί να δώσει λύσεις αποτελεσματικές στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι φτωχότερες χώρες στο κόσμο και αυτό επειδή χρησιμοποιεί διαφορετικές πρακτικές σε σχέση με το συμβατό Διεθνές Εμπόριο. Και στις δυο περιπτώσεις το εμπόριο διεξάγεται βάση κάποιων κανόνων, η διαφορά τους όμως έγκειται στο ποιος καθορίζει τους κανόνες και κατά πόσο ευλύγιστοι είναι αυτοί. Στο ελεύθερο εμπόριο ισχύει ο νόμος του δυνατού, ο οποίος ενδέχεται να αλλάξει αν αλλάξουν και τα συμφέροντα που εξυπηρετεί. Το Δίκαιο Εμπόριο όμως λαμβάνει υπόψη του ότι όλοι οι παραγωγοί και έμποροι του κόσμου δεν ξεκινάν από την ίδια αφετηρία, αντιλαμβάνεται και κατανοεί ότι κάποιοι βρίσκονται ήδη πολύ πιο μπροστά ενώ άλλοι τώρα κάνουν την αρχή. Προσφέρει όχι μόνο ίσα δικαιώματα αλλά ίσες ευκαιρίες αντιμετωπίζοντας ευνοϊκά τις αναπτυσσόμενες και τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες. (www.fao.gr)

Το Δίκαιο Εμπόριο δίνει μια μοναδική ευκαιρία για να βρεθεί μια βιώσιμη λύση όσον αφορά τα προβλήματα του Τρίτου Κόσμου, όχι με το να προσφέρει συνεχή οικονομική βοήθεια και στήριξη αλλά με το να βοηθάει για τη θεμελίωση κοινωνιών που θα προστατεύουν τα παιδιά, όπου οι γυναίκες θα έχουν ισότιμη με τους άνδρες θέση, όπου οι παραγωγοί θα είναι καλύτερα καταρτισμένοι σε θέματα καλλιεργειών και εμπορίου, όπου θα υπάρχει κοινωνική υποδομή που θα περιλαμβάνει σχολεία, νοσοκομεία και άλλα ιδρύματα. Ο θεσμός του Δικαίου Εμπορίου μπορεί να καταφέρει όλα τα παραπάνω μόνο όταν οι απλοί πολίτες του κόσμου κατανοήσουν σε βάθος την επικρατούσα κατάσταση και δραστηριοποιηθούν για να την αλλάξουν. Σήμερα συμφωνά με στοιχεία του Ο. Η. Ε. περίπου 1,2 δις. Άνθρωποι δουλεύουν για τον εξευτελιστικό μισθό του ενός Ευρώ την ημέρα, 11 εκατ. παιδιά πεθαίνουν από τη πείνα κάθε χρόνο, ένα δις. Άνθρωποι δεν έχουν πρόσβαση σε πόσιμο νερό. (www.un.gr)

1. 7. Τα οφέλη του Δικαίου Εμπορίου

Τα οφέλη που προκύπτουν είναι πολλά και γίνονται αισθητά σε πολλούς τομείς, όπως θα δούμε και παρακάτω :

- ✿ Αφενός μεν στον οικονομικό τομέα μέσα από τη δημιουργία σταθερών εμπορικών σχέσεων και τον καθορισμό των κατώτατων τιμών των προϊόντων. Εξασφαλίζεται με αυτό τον τρόπο οικονομική σταθερότητα και ασφάλεια σε ολόκληρες κοινότητες. (www.fairtrade.gr)

- ✿ Σε επίπεδο κοινωνικό και ανθρώπινο το δίκαιο και αλληλέγγυο εμπόριο προωθεί την αξιοπρέπεια και την ενδυνάμωση σε πολλαπλούς τομείς:
 - ✦ Οι συνθήκες διαβίωσης καλυτερεύουν. Οι κοινωνική ασφάλεια σημαίνει ότι οι κοινότητες επωφελούνται από τις καλύτερες ευκαιρίες υπό τη μορφή της εκπαίδευσης, της υγείας και της μακροχρόνιας δυνατότητας απασχόλησης, και με όλα αυτά αποκτούν προσδοκίες για μια καλύτερη ζωή. (www.fairtrade.gr)
 - ✦ Οι δημοκρατικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων ευδοκιμούν. Οι προμηθευτές και οι εισαγωγείς επικοινωνούν σε ίσο επίπεδο. (www.fairtrade.gr)
 - ✦ Οι εργάτες απολαμβάνουν πολιτική ελευθερία και το δικαίωμα να δημιουργούν ελεύθερα συλλόγους, όπου μπορούν να εκφράζουν τις απόψεις τους και να οργανώνονται για να διεκδικούν τα δικαιώματά τους. (www.fairtrade.gr)
 - ✦ Οι καταναλωτές έχουν φωνή και μπορούν να συμμετέχουν ενεργά σε ένα κίνημα κοινωνικής δικαιοσύνης κάνοντας γνωστά τα θέματα και επηρεάζοντας τις συνήθειες των άλλων καταναλωτών, καθώς και επηρεάζοντας την πολιτική. (www.fairtrade.gr)

Οικολογικό αντίκτυπο

- ✦ Η μικρής κλίμακας αγροτική τέχνη συχνά χρησιμοποιεί οργανικές μεθόδους εξ' ορισμού, κι αυτό έχει ως αποτέλεσμα άμεσα και μακροχρόνια οφέλη στο περιβάλλον και στις ζωές των αγροτών και των οικογενειών τους. (www.fairtrade.gr)
- ✦ Η ύπαρξη τεχνικών μεθόδων παραγωγής μικρής κλίμακας βοηθά στο να σταματήσει η εξάπλωση της αποψίλωσης των δασών . (www.fairtrade.gr)

 Το τέλος της μαζικής άδικης εκμετάλλευσης γιατί για τους εργάτες Δίκαιο και Αλληλέγγυο Εμπόριο σημαίνει μια τεράστια ευκαιρία για να γίνει μια σημαντική αλλαγή προς το καλύτερο στη ζωή τους. Λαμβάνοντας την υποστήριξη που τους αξίζει, τα προϊόντα κάτι τέτοιο μπορεί να γίνει πραγματικότητα. Δυστυχώς οι βιομηχανίες στις οποίες λειτουργούν τα προγράμματα του δίκαιου και αλληλέγγυου εμπορίου είναι μερικές από αυτές που διενεργούν τη μεγαλύτερη βιομηχανική εκμετάλλευση στον κόσμο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι οι εργάτες στη παραγωγή μπανάνας στη Λατινική Αμερική, που όταν παραπονέθηκαν για ανεπάρκεια προστατευτικών μέσων κατά τη διάρκεια των ψεκασμών, έπεσαν θύματα επίθεσης και απήχθησαν. (www.fairtrade.gr)

Κεφάλαιο 2^ο

2. 1. Τα προϊόντα και το Δίκαιο και Αλληλέγγυο Εμπόριο

Οι κατηγορίες των προϊόντων, χονδρικά, που διαπραγματεύονται μέσω του Δικαίου και Αλληλέγγυου Εμπορίου είναι οι ακόλουθες :

- * Τρόφιμα
- * Ρούχα
- * Έπιπλα
- * Καλλυντικά
- * Κοσμήματα
- * Χαρτικά
- * Παιδική σειρά
- * Καλάθια
- * Εποχιακά
- * Κεριά

Ειδικότερα τα τρόφιμα και ο ευρύτερος αγροτικός τομέας είναι οι κινητήριες δυνάμεις των Νοτίων χωρών στον αγώνα τους για την επιβίωση. Έχει παρατηρηθεί ότι όσο πιο ανεπτυγμένη είναι οικονομικά μια χώρα τόσο μικρότερο είναι το ειδικό βάρος του αγροτικού τομέα. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα των υποσαχάρων χωρών της Αφρικής όπου ο αγροτικός τομέας προσφέρει το 29,8% του ΑΕΠ, ενώ σε αντίθεση στις βιομηχανικά ανεπτυγμένες χώρες καταλαμβάνει τα 1,9%. (www.oneearth.com)

Παρά το γεγονός ότι ο αγροτικός τομέας παίζει τόσο σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος των αναπτυσσόμενων χωρών, το μερίδιο που αυτές κατέχουν στο διεθνές εμπόριο αγροτικών προϊόντων είναι ιδιαίτερα μικρό και συνεχώς ακολουθεί καθοδική πορεία. Έρευνες έχουν δείξει ότι τα τελευταία 20 χρόνια το ποσοστό που κατέχουν οι 48 λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες του κόσμου, όπου κατοικεί το 10% του παγκόσμιου πληθυσμού, έχει συρρικνωθεί και έχει φτάσει το 0,4%. Όσον αφορά τις χώρες χαμηλών εισοδημάτων, όπου και κατοικεί το 40% του παγκόσμιου πληθυσμού, το ποσοστό συμμετοχής τους στο διεθνές εμπόριο φτάνει μόλις το 3%. (www.oneearth.com)

Όλα αυτά τα δεδομένα περιγράφουν μια παγκόσμια κατάσταση που είναι αν όχι αδύνατο να αλλάξει, τουλάχιστον ιδιαίτερα δύσκολο. Η λύση που έρχεται στο μυαλό όλων των ανθρώπων είναι η συνεχής αποστολή ανθρωπιστικής βοήθειας. Όμως αυτό είναι ένα μέτρο προσωρινό που σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να δώσει λύση αποτελεσματική, είναι ένα μέτρο συντήρησης μιας κατάστασης που είναι απελπιστική και θα συνεχίσει να είναι αν δεν πάρουμε όλοι σαν πολίτες τα μέτρα μας. (www.oneearth.com)

Σύνθημα του Δικαίου Εμπορίου είναι το « Trade .Not Aid» γιατί το εμπόριο είναι η πιο ελπιδοφόρα λύση που υπάρχει στις μέρες μας. Μια αναδιάρθρωση στα μερίδια του παγκόσμιου εμπορίου μπορεί να αλλάξει ριζικά τη ζωή δισεκατομμυρίων ανθρώπων των αναπτυσσόμενων χωρών που εργάζονται στον αγροτικό τομέα. Συμφωνά με εκτιμήσεις ανθρωπιστικών οργανώσεων τα συνολικά κέρδη που μπορούν να προκύψουν από αυτή την αναδιανομή θα είναι υπερδιπλάσια της αναπτυξιακής βοήθειας που κατευθύνεται προς τις χώρες αυτές. Δεν πρέπει βέβαια να τρέφουμε φρούδες ελπίδες ότι το εμπόριο μπορεί να βοηθήσει στην εξάλειψη της φτώχειας παγκοσμίως, είναι όμως ένα μέσο για μια πιθανή, μελλοντική και οριστική λύση. Αυτός είναι και λόγος των συνεχών διαπραγματεύσεων που γίνονται στο Π. Ο. Ε. για αλλαγή της πολιτικής των βιομηχανικών επιδοτήσεων στα ανεπτυγμένα κράτη. (www.oneearth.com)

2. 2. Αγροτικός τομέας και Δίκαιο Εμπόριο

Η παραγωγή αγροτικών προϊόντων είναι η κινητήριος δύναμη των οικονομιών των αναπτυσσόμενων χωρών, μιας και συνεισφέρουν σημαντικά στα ΑΕΠ τους και το 73% του πληθυσμού των χωρών αυτών απασχολούνται στο τομέα αυτό. (www.ecocrete.gr).

Το 2003 πραγματοποιήθηκε μια συνδιάσκεψη στο Κανκούν, υπό την αιγίδα του ΠΟΕ όπου πήραν μέρος 146 χώρες – κράτη μέλη του Οργανισμού, με σκοπό να καταλήξουν σε μια ημερήσια διάταξη του επόμενου γύρου διαπραγματεύσεων για το άνοιγμα της παγκόσμιας αγοράς, ο οποίος θα ξεκινούσε στα τέλη του 2004. Λαμβάνοντας υπόψη όμως τη μικρή συμμετοχή κάτι τέτοια φαντάζει δύσκολο να συμβεί.

Τα θέματα που απασχόλησαν την σύνοδο ήταν τρία :

- Η σταδιακή μείωση με πιθανότητα κατάργησης στο μέλλον των επιδοτήσεων που απολαμβάνουν οι παραγωγοί των ανεπτυγμένων χωρών, επιδοτήσεις που αγγίζουν τα 300 δισεκατομμύρια δολάρια ετησίως. Οι αναπτυσσόμενες χώρες που πήραν μέρος στη διάσκεψη ζήτησαν επίσης τη μείωση των επιδοτήσεων των εξαγωγών των αγροτικών προϊόντων καθώς επίσης και τη βελτίωση πρόσβασης των δικών τους προϊόντων στη διεθνή αγορά. Τα θέματα αυτά βέβαια είχαν τεθεί και συμφωνηθεί στη προηγούμενη συνδιάσκεψη του ΠΟΕ, όμως δεν τήρησαν το προβλεπόμενο χρονοδιάγραμμα που ήθελε την κατάθεση στόχων και προγραμμάτων για τη μεταρρύθμιση της αγροτικής πολιτικής. Στη συνδιάσκεψη αυτή του Κανκούν η Ευρώπη και η Αμερική έχουν καταθέσει ήδη σχέδιο δράσης το οποίο όμως κατακρίνεται από τις φτωχότερες χώρες.. (www.kathimerini.gr)

■ Στη συνδιάσκεψη του Κανκούν τα κράτη μέλη θα πρέπει να καταλήξουν σε ένα σχέδιο δράσης όσον αφορά το θέμα των δασμών που επιβάλλονται στις εισαγωγές βιομηχανικών προϊόντων. Στο παρελθόν είχε επέλθει και πάλι μια συμφωνία σχετικά με τη μείωση των δασμών όμως δεν εφαρμόστηκαν ποτέ συγκεκριμένες προτάσεις και χρονοδιαγράμματα. Η βασική διαφορά όσον αφορά την λήψη απόφασης στο ζήτημα αυτό είναι το ποια «συνταγή» θα ακολουθηθεί. Η πρώτη είναι η «ελβετική συνταγή», που προβλέπει τη μείωση των υψηλότερων δασμών σε μεγαλύτερα ποσοστά, ενώ η δεύτερη η «συνταγή της Ουρουγουάης» απαιτεί μείωση όλων των δασμών σε ένα ενιαίο ποσοστό. Η απόφαση για το ποια θα ακολουθηθεί τελικώς είναι δύσκολη καθώς για τις φτωχότερες χώρες οι δασμοί των προϊόντων αποτελούν ικανό οικονομικό πόρο και απαιτούν ιδιαίτερη αντιμετώπιση με ηπιότερες περικοπές των δασμών εισαγωγής. (www.kathimerini.gr)

■ Τέλος το τρίτο θέμα είναι γνωστό με το όνομα «θέματα της Σιγκαπούρης» και αφορά στην κατάρτιση από τον ΠΟΕ κανονισμών σχετικών με τις διεθνείς επενδύσεις και τον ανταγωνισμό καθώς και τις δημόσιες προμήθειες. Αυτή είναι ίσως η δυσκολότερη απόφαση καθώς οι διαφορές επί των ζητημάτων δεν υφίστανται μόνο μεταξύ των πλουσιότερων και των φτωχότερων κρατών αλλά και μεταξύ των πλουσίων κρατών. Καθοριστικό ρολό παίζουν οι ΗΠΑ που δεν επιθυμούν τη σύνοψη συμφωνίας επί των θεμάτων της Σιγκαπούρης αντίθετα με την Ευρώπη, την Ελβετία και την Ιαπωνία που επιμένουν σε αυτή. (www.kathimerini.gr)

Πίνακας 1^{ος}

ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΑΕΠ ως προς % ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΑΕΠ				
	1970	1980	1990	2000
Κόσμος	9	6,7	5,6	4,5
Αναπτυγμένες Χώρες	4,7	3,9	3,5	1,9
Βιομηχανικές	4,5	3,7	2,7	1,7
Οικονομίες σε μετάβαση	19,8	13,9	17,2	8,1
Αναπτυσσόμενες χώρες σε μετάβαση	27	17,2	16,9	15,4
Λατινική Αμερική και Καραϊβική	12,8	10,2	8,8	6,7
Μέση Ανατολή και Βόρεια Αφρική	20,1	9,2	15	11,9
Υπο- σαχάρια Αφρική	34,3	27,4	30,3	29,8
Νότια και Ανατολική Ασία	34,2	24,8	19,3	19,9
Νότια Ασία	45,5	38,6	30,8	25,1
Αναπτυσσόμενη Ωκεανία	36,6	20	14,4	16,5

Πηγή: www.fao.gr

Πίνακας 2^{ος}

Κατά Κεφαλήν Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα				
	1970	1980	1990	2000
Κόσμος	796	2,678	4.143	5.199
Αναπτυγμένες Χώρες	2.956	9.757	15.015	19.155
Βιομηχανικές	3.108	10.923	20.291	27.046
Οικονομίες σε μετάβαση	668	1.977	2.894	1.868
Αναπτυσσόμενες χώρες σε μετάβαση	204	708	857	1.325
Λατινική Αμερική και Καραϊβική	610	2.129	2.319	3.790
Μέση Ανατολή και Βόρεια Αφρική	412	2.47	2.274	2.285
Υπο-σαχάρια Αφρική	163	508	376	292
Νότια και Ανατολική Ασία	130	370	649	1.405
Νότια Ασία	121	265	378	442
Αναπτυσσόμενη Ωκεανία	446	1446	1.880	2.233

Σημείωση : Τα ποσά είναι σε δολάρια ΗΠΑ

Πηγή: www.fao.gr

2. 2. 1. Το προϊόν του καφέ και οι αναπτυσσόμενες χώρες

Όπως έχουμε αναφέρει και πριν η οικονομία των αναπτυσσόμενων χωρών στηρίζεται στο πρωτογενή τομέα. Η παραγωγή του καφέ είναι ο ακρογωνιαίος λίθος του αγροτικού τομέα, αφού μετά το πετρέλαιο ο καφές είναι το δεύτερο προϊόν σε αξία που παράγουν οι χώρες αυτές. Από τη παραγωγή του καφέ εξαρτάται η επιβίωση 25 εκατομμυρίων φτωχών οικογενειών σε ολόκληρο τον κόσμο. Όμως δυστυχώς όλοι αυτοί οι παραγωγοί έζησαν την απόλυτη εξαθλίωση το 1998 όταν η τιμή του καφέ η τιμή του καφέ κατέρρευσε κατά 65% (της αρχικής) με αποτελέσματα ορατά μέχρι και σήμερα. (www.oneearth.com)

Οι λόγοι που συντέλεσαν στην εξέλιξη αυτή ήταν πολλοί και πολύπλοκοι με κυριότερους τους παρακάτω :

- Αρχικά οι πιέσεις που ασκήθηκαν από ΔΝΤ (Διεθνές Νομισματικό Ταμείο) και τη Παγκόσμια Τράπεζα σε πολλές χώρες και κυρίως την Ινδονησία και το Βιετνάμ, να επιδοθούν μαζικά σε αυτό το είδος συναλλαγματοφόρου καλλιέργειας. (www.oneearth.com)
- Στη συνέχεια η απαίτηση παραγόντων του φιλελευθερισμού να διαλυθεί η Διεθνής Συμφωνία και όλοι οι άλλοι εθνικοί φορείς παρέμβασης για το καφέ, που εξασφάλιζαν μια σταθερή τιμή για τους παραγωγούς του κόσμου. (www.oneearth.com)
- Και τέλος αρπάζοντας την ευκαιρία οι πολυεθνικές εταιρίες, όπως Nestle, Sara Lee, Kraft Foods και οι μεσάζοντες, αποκόμισαν τεράστια κέρδη αφού αγόραζαν το καφέ σε εξευτελιστικές τιμές χωρίς παράλληλη μετάκληση της μείωσης του κόστους στις τιμές αγοράς. Έτσι οι παραγωγοί αναγκάστηκαν να πουλάν τη παραγωγή τους για πενιχρές αμοιβές και καταναλωτές του βορρά συνέχισαν να αγοράζουν το καφέ στις ίδιες τιμές όπως και πριν. (www.oneearth.com)

Αντιλαμβανόμενοι οι κυβερνήσεις των ανεπτυγμένων κρατών της ΕΕ, των ΗΠΑ και των αναπτυσσόμενων χωρών και σε συνεργασία με τον ΟΗΕ, των επιπτώσεων στο βιοτικό επίπεδο εκατομμυρίων ανθρώπων στο κόσμο λόγω της προαναφερθείσας κατάστασης, προέβησαν το 2001 σε Διεθνή Συμφωνία για τον καφέ. Η απόφαση για τη δημιουργία αυτής της συμφωνίας ήταν αποτέλεσμα αρκετών διπλωματικών συναντήσεων και οι λόγοι είναι οι παρακάτω : (www.fao.gr)

- Κατανόησαν ότι η παραγωγή του καφέ είναι το μοναδικό εισόδημα για εκατομμύρια οικογένειες κυρίως στον αναπτυσσόμενο κόσμο. Η παραγωγή του καφέ γίνεται από παραγωγούς μικρής κλίμακας που δεν έχουν κάποιου είδους οργάνωση και είναι ουσιαστικά ανοχύρωτοι και ανήμποροι να αντέξουν τις πιέσεις της Διεθνούς αγοράς και ιδίως τον πέντε μεγαλύτερων πολυεθνικών του κόσμου που ελέγχουν το κλάδο αυτό. (www.bulletin.eu.gr)
- Κατανόησαν την αναγκαιότητα για ενθάρρυνση των παραγωγικών πόρων έτσι ώστε προωθηθεί και να διατηρηθεί η απασχόληση των παραγωγών στο τομέα αυτό με παράλληλη πολιτική τιμών που θα εξασφαλίζει απόλαβες δίκαιες, ανεβάζοντας το βιοτικό επίπεδο και δημιουργώντας καλύτερες και πιο σύγχρονες συνθήκες εργασίας. (Αναστασιάδης Γ., 2003)
- Δημιουργώντας δίκαιες απόλαβες για τους παραγωγούς και καλύτερες συνθήκες διαβίωσης και εργασίας, άμεσο αποτέλεσμα έχουμε τη συνέχιση του προγραμματισμού των χωρών αυτών όσον αφορά στην οικονομική και κοινωνική τους ανάπτυξη. (www.Europa.eu.gr)
- Τέλος προέβλεψαν ότι μια στενή Διεθνής Συμφωνία για το καφέ θα βελτιώσει τις πολιτικές και οικονομικές σχέσεις μεταξύ χωρών εισαγωγής και χωρών εξαγωγής και θα προωθήσει τη διαφοροποίηση και την ανάπτυξη της οικονομίας των χωρών παραγωγής καφέ μέσα από την αύξηση της κατανάλωσης του προϊόντος αυτού. (www.Europa.eu.gr)

Το Δίκαιο και Αλληλέγγυο Εμπόριο δεν στοχεύει αποκλείστηκα και μόνο στη απόδοση καλύτερης αμοιβής στους παραγωγούς καφέ αλλά και στην εφαρμογή και ανάπτυξη και άλλων μέτρων για την ευημερία τους :

- Δίνεται έμφαση στη προσπάθεια αγοράς του εμπορεύματος του καφέ από συνεταιρισμούς αγροτών, όπου αυτό είναι δυνατό. Επίσης γίνεται προσπάθεια έτσι ώστε οι συνεταιρισμοί αυτοί να διοικούνται με δημοκρατικούς κανόνες και να εξασφαλίζεται η δίκαιη κατανομή των κερδών τους. (www.oneearth.com)
- Βασικό επίσης μέλημα είναι ο σεβασμός στα εργασιακά δικαιώματα των εργατών και η βελτίωση των συνθηκών εργασίας. (www.oneearth.com)
- Συντονισμένες προσπάθειες γίνονται και στο τομέα της επιμόρφωσης των παραγωγών παρέχοντας τους τα εφόδια για την ανάπτυξη βιολογικής καλλιέργειας και τη χρησιμοποίηση τεχνικών φιλικών προς το περιβάλλον. (www.oneearth.com)
- Ταυτόχρονα γίνεται προσπάθεια για την παύση της μονοκαλλιέργειας, στη προσπάθεια να διαφοροποιηθεί η παραγωγή διασφαλίζοντας την αυτάρκεια των οικογενειών των παραγωγών. Στόχος είναι να σταματήσει η εξάρτηση των οικογενειών από τις διακυμάνσεις της τιμής του καφέ στις χειραγωγούμενες διεθνείς αγορές. (www.oneearth.com)
- Τέλος ενθαρρύνεται η δημιουργία ευρύτερων μορφών συνεργασίας όπως οι ομοσπονδίες και οι συνομοσπονδίες συνεταιρισμών αλλά και διεθνών ενώσεων όπως το μέτωπο αλληλεγγύης των μικροκαλλιεργητών καφέ την Λατινικής Αμερικής, που μετρά 200.000 αγρότες. (www.oneearth.com)

Ένα από τα εντυπωσιακότερα πειράματα του Δικαίου Εμπορίου πραγματοποιήθηκε στο Μεξικό στη περιοχή των Τσιάπας, όπου και συνεταιρισμοί μικροκαλλιεργητών Ινδιάνικης καταγωγής επιδίδονται στη καλλιέργεια βιολογικού καφέ. (www.oneearth.com)

2. 2. 2. Το κακάο και το Δίκαιο Εμπόριο

Το κακάο είναι ιδιαίτερα σημαντικό προϊόν για τις οικονομίες της Δυτικής Αφρικής, μιας και εκείνη παράγει τη πλειοψηφία της παγκόσμιας παραγωγής. Όμως το εμπόριο του κακάο απειλείται από μια Ντιρεκτίβα των Βρυξελλών που επιτρέπει, ήδη από τον Αύγουστο του 2003, να προστίθενται στη σοκολάτα φυτικά λίπη εκτός του βουτύρου σε ποσοστό έως και 5% . Το μέτρο αυτό έχει σαν σκοπό τον εναρμονισμό της ευρωπαϊκής αγοράς με τη νομοθεσία χωρών όπως η Δανία και η Βρετανία όπου ήδη επιτρέπεται η προσθήκη αυτή. Φυσικά πίσω από την απόφαση αυτή βρίσκονται οι βιομηχανίες σοκολάτας, οι οποίες επιθυμούν την αλλαγή του νομικού πλαισίου γιατί με την προσθήκη φυτικών λιπών (από τον πυρήνα μάνγκο, το φοινικόδενδρο, το βουτυρόδενδρο κτλ) μειώνεται σημαντικά το κόστος παραγωγής αφού το βούτυρο του κακάο είναι πέντε έως δέκα φορές ακριβότερο. (ΤΑ ΝΕΑ, 2003)

Βέβαια πάντα υπάρχει ο φόβος του καταναλωτή μιας και αυτός ο κλάδος χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερα έντονο ανταγωνισμό. Ο καταναλωτής δεν πρέπει να δυσαρεστηθεί από την επικείμενη αλλαγή και οι μεγάλες μάρκες θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να υπερασπιστούν το όνομα και την ποιότητα τους. Θα πρέπει όμως στο σημείο αυτό να πούμε ότι στα «προϊόντα σοκολάτας» ήδη χρησιμοποιούνται φυτικά λίπη από βούτυρο του κακάο. (ΤΑ ΝΕΑ, 2003)

Οι τεχνίτες της σοκολάτας ανησυχούν εξαιτίας των εξελίξεων αυτών. Τονίζουν ότι το 5% τις προσθήκης φυτικών λιπών αντί βουτύρου του κακάο ίσως είναι μόνο η αρχή. Γεγονός είναι όμως ότι δεν υπάρχει τεχνική μέτρησης των αναλογιών των συστατικών που περιέχονται στη σοκολάτα, έτσι για να εξασφαλίσουν τα προϊόντα τους δημιούργησαν το χαρακτηρισμό «Σοκολάτα γνήσιου βουτύρου κακάο» (ΤΑ ΝΕΑ, 2003)

Οι εξελίξεις αυτές όπως είναι φυσικό ανησυχούν τους παραγωγούς κακάο ανά τον κόσμο, που θα πρέπει από τώρα να κάνουν έναν προγραμματισμό για σταδιακή αλλαγή στις καλλιέργειες τους, ώστε να αρχίσουν να παράγουν και άλλα προϊόντα. Επίσης κάτι άλλο που απασχολεί τους οργανισμούς Δικαίου Εμπορίου είναι ότι στις καλλιέργειες κακάο παρατηρούνται πολλές περιπτώσεις παιδικής εργασίας. Τα προγράμματα λοιπόν του Δικαίου Εμπορίου έχουν σαν στόχο τους να διασφαλίσουν ότι οι γονείς θα κερδίζουν μέσα από την εργασία τους χρήματα αρκετά ώστε να μη χρειάζεται να δουλεύουν τα παιδιά τους και να επιστρέψουν στις εκπαιδευτικές τους δραστηριότητες. (www.Fairtrade.gr)

2. 2. 3. Η ζάχαρη και το Δίκαιο Εμπόριο

Το προϊόν της ζάχαρης είναι το σημαντικότερο σε αξία προϊόν της ΕΕ. Είναι ένα προϊόν που απολαμβάνει υψηλών επιδοτήσεων με το πρόσχημα της διατήρησης των θέσεων εργασίας, αυτό που στη πραγματικότητα στοχεύουν οι επιδοτήσεις αυτές είναι να αυξηθεί η παραγωγή έτσι ώστε να κερδίζουν περισσότερα οι βιομηχανίες. Η παραγωγή δεν γίνεται να απορροφηθεί ολόκληρη στα πλαίσια της ΕΕ και έτσι γίνονται μαζικές εξαγωγές στο εξωτερικό, βλάπτοντας το εξωτερικό εμπόριο των αναπτυσσόμενων χωρών που αναγκάζονται να πωλούν τη παραγωγή τους σε πολύ χαμηλές τιμές μην αντέχοντας τον σκληρό ανταγωνισμό. (www.Fairtrade.gr)

Χώρες παραγωγής της ζάχαρης όπως η Βραζιλία, η Κούβα κα., αναγκάζονται να χαμηλώσουν και άλλο το κόστος παραγωγής αν θέλουν να συνεχίσουν να εξάγουν στην Ευρωπαϊκή αγορά. Η Ευρώπη στηρίζει τις υπερπόντιες περιφέρειες της με υψηλές επιδοτήσεις και επιπρόσθετα για να ευνοήσουν την ανάπτυξη των χωρών της Αφρικής , με τις συμφωνίες του Cotonou, ξεκινούν ένα σύστημα ποσοστών για την εισαγωγή ζαχαροκάλαμου. Βέβαια κάποιες από τις φτωχότερες χώρες του κόσμου δεν περιλαμβάνονται στις παραπάνω συμφωνίες, μπορούν όμως να επωφεληθούν από τη πρωτοβουλία του Μπαγκλαντές «οτιδήποτε εκτός από όπλα» (www.iliosporoi.gr)

Τα παραπάνω δείχνουν ότι η Ευρώπη Ένωση προσπαθεί να δημιουργήσει έναν έντονο ανταγωνισμό μεταξύ των φτωχότερων χωρών. Τέσσερα εκατομμύρια τόνοι ζάχαρης θα μοιραστούν οι χώρες αυτές, ενώ την ίδια στιγμή η ΕΕ επιδοτεί την δική της παραγωγή ζάχαρης, δημιουργώντας καταστάσεις όπως :

- Πιθανή αύξηση της κατανάλωσης ζάχαρης στα πλαίσια της ΕΕ, με συνέπειες καταστρεπτικές για την υγεία των καταναλωτών (παχυσαρκία, διαβήτης κα) (www.iliosporoi.gr)
- Και απελευθέρωση στη παγκόσμια αγορά ποσότητες ζάχαρης που θα φρενάρουν ακόμα περισσότερο τη διεθνή αγορά. Ανερχόμενες αγορές όπως της Βραζιλίας θα βρεθούν εκτός ανταγωνισμού και θα επιδεινωθούν τα προβλήματα των συνθηκών εργασίας και οι αμοιβές εκατομμύρια εργατών και αγροτών στο κόσμο. (www.iliosporoi.gr)

2.3. Η πολιτική των επιδοτήσεων παγκοσμίως

Οι επιδοτήσεις που απολαμβάνουν οι γεωργοί της Ευρώπης και της Αμερικής είναι αυτές που επιτείνουν και διογκώνουν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι παραγωγοί των Νοτίων χωρών. Οι γεωργοί της Ευρώπης και της Αμερικής λαμβάνοντας τις επιδοτήσεις από την Ευρωπαϊκή Ένωση και το κράτος αντίστοιχα έχουν τη δυνατότητα να καλύψουν ένα μέρος του κόστους παραγωγής και να εξασφαλίσουν τη συνέχεια της παραγωγής την επόμενη χρονιά. Μέσω των επιδοτήσεων και των άλλων μέτρων που λαμβάνονται για τη πρόνοια της αγροτικής παραγωγής οι γεωργοί πωλούν τα προϊόντα τους σε τιμές καλές που τους επιτρέπουν την επιβίωση τους. Μέσω των επιδοτήσεων όμως έχουμε και ένα άλλο φαινόμενο την αύξηση της παραγωγής, η οποία πολλές φορές δεν μπορεί να απορροφηθεί από την εγχώρια αγορά και η οποία κατευθύνεται μέσω του παγκόσμιου εμπορίου σε άλλες αγορές σε τιμές ιδιαίτερα ανταγωνιστικές. (www.oneearth.com)

Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν το βαμβάκι στην Αμερική και ζάχαρη στην Ευρώπη, προϊόντα σημαντικά της εγχώριας παραγωγής των περιοχών αυτών. Τα προϊόντα αυτά λαμβάνουν τις μεγαλύτερες επιδοτήσεις και αποτελούν τροχοπέδη στην αναπτυξιακή πορεία του εμπορίου των αναπτυσσόμενων χωρών. Παραδείγματος χάριν η βαμβακοκαλλιέργεια που εξαπλώθηκε στις γαλλόφωνες χώρες της δυτικής Αφρικής είχε ως αποτέλεσμα, κατά την περίοδο 1993- 1998, την μείωση του ποσοστού τις φτώχειας από 50% που ήταν πριν σε 42%. Αυτό συνέβη λόγω τις μεγαλύτερης επιστροφής που εξασφάλιζε το βαμβάκι στους ντόπιους πληθυσμούς. Δυστυχώς όμως την ίδια χρονική περίοδο παρατηρήθηκε αύξηση της φτώχειας κατά 2 ποσοστιαίες μονάδες στις γειτονικές χώρες. Μια μείωση των επιδοτήσεων βαμβακιού θα σήμαινε αυτόματα για τις αναπτυσσόμενες και τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες αύξηση του μεριδίου στη παγκόσμια αγορά, ευκαιρίες για καλύτερες τιμές πώλησης και σημαντική αύξηση του κατά κεφαλήν αγροτικού εισοδήματος. Με λίγα λόγια θα βοηθούσε εκατομμύρια αγρότες στην Αφρική να ξεφύγουν από την απόλυτη εξαθλίωση. (www.oneearth.com)

Κάτι το αντίστοιχο συμβαίνει και στην ευρωπαϊκή επικράτεια με τη ζάχαρη. Μια μείωση στις επιδοτήσεις εξαγωγών της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός μικρού παραθύρου ελπίδας για τους παραγωγούς των αναπτυσσόμενων χωρών. Και αυτό γιατί η τιμή της ευρωπαϊκής ζάχαρης αναγκαστικά θα αυξανόταν μειώνοντας ταυτόχρονα το ευρωπαϊκό μερίδιο στη διεθνή αγορά. Ο προστατευτισμός αυτός της ευρωπαϊκής αγοράς έχει άμεσο αντίκτυπο σε χώρες όπως η Μοζαμβίκη, το Μαλάουι και η Αιθιοπία. (www.oneearth.com)

Στη χώρα μας πάλι η κατάσταση είναι ήδη επιβαρυνμένη σε σχέση με εκείνη που ισχύει στην υπόλοιπη Ευρώπη. Η Ελλάδα είναι μια χώρα που στηρίζει σε μεγάλο βαθμό την ανάπτυξη της στον αγροτικό τομέα, ο οποίος συνεισφέρει πολύ παραπάνω από τον μέσο όρο των άλλων κρατών στο ΑΕΠ. Ταυτόχρονα τα μακροοικονομικά στοιχεία της ελληνικής οικονομίας χαρακτηρίζονται από μεγάλο εξωτερικό χρέος και από ένα συνεχώς αυξανόμενο αρνητικό εξωτερικό εμπορικό ισοζύγιο. Μπορεί η Ελλάδα όμως να λαμβάνει επιδοτήσεις από την Ευρωπαϊκή Ένωση μεγαλύτερες από το μέσο όρο των άλλων κρατών μελών, αυτό όμως δυστυχώς δεν συνεπάγεται και άνοδο του βιοτικού επιπέδου του Έλληνα αγρότη. Το 2001 το 35% των αγροτών στη χώρα μας βρισκόταν κάτω από το όριο της φτώχειας, με το αγροτικό εισόδημα να ανέρχεται μόλις το 60% του αντίστοιχου εισοδήματος οποιουδήποτε άλλου Ευρωπαίου αγρότη. Σήμερα η κατάσταση έχει βελτιωθεί και το αγροτικό εισόδημα έχει σταθεροποιηθεί στο 95% του επιπέδου που είχε το 1995. Θα πρέπει στο σημείο αυτό να σημειώσουμε ότι το 40-45% του αγροτικού αυτού εισοδήματος προέρχεται από τις επιδοτήσεις στήριξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (www.oneearth.com)

Το ερώτημα που απορρέει από τα παραπάνω δεδομένα είναι : «Συμφέρει την Ελλάδα μια πιθανή μείωση των επιδοτήσεων;». Η απάντηση στο ερώτημα αυτό είναι αρκετά περίπλοκη. Αν η Ελλάδα δεν δημιουργήσει ένα νέο αναπτυξιακό πρόγραμμα για τη στήριξη του αγροτικού τομέα και σταματήσει να είναι επαναπαυμένη και παθητική στις επιδοτήσεις της ΕΕ, τότε οι επιπτώσεις θα είναι πολύ σοβαρές για τους Έλληνες παραγωγούς και την ελληνική οικονομία γενικότερα. Μείωση των επιδοτήσεων σημαίνει αύξηση του ποσοστού του κόστους παραγωγής που θα πρέπει τώρα να καλύψει ο ίδιος ο παραγωγός, σημαίνει επίσης αύξηση των τιμών των προϊόντων, άρα και μείωση του μεριδίου αγοράς. (www.oneearth.com)

Σε ένα περιβάλλον που χαρακτηρίζεται από έλλειψη στρατηγικής ανάπτυξης και την άσχημη οικονομική κατάσταση των αγροτών το κόψιμο των επιδοτήσεων φαντάζει μια καταστροφική προοπτική για το μέλλον. Στα πλαίσια που περιγράφονται η διατήρηση των επιδοτήσεων παρουσιάζεται ως δίκαιη για να αποφευχθεί η οικονομική καταστροφή. Όχι όμως και αρκετή, γιατί όσο δεν συντάσσονται συλλογικά αναπτυξιακά σχέδια στρατηγικής για τις καλλιέργειες, χιλιάδες αγρότες θα βρίσκονται εγκλωβισμένοι και εκατομμύρια άλλοι σε ολόκληρο τον κόσμο θα βιώνουν την απόλυτη εξαθλίωση της φτώχειας. (www.oneearth.com)

Η λύση για τα παραπάνω προβλήματα είναι η χάραξη στρατηγικών που θα ενθαρρύνουν τον προσανατολισμό σε καλλιέργειες προϊόντων που θα εξασφαλίζουν ένα καλό επίπεδο ζωής στους παραγωγούς της Ευρώπης, ενώ παράλληλα θα βοηθούν την ανάπτυξη των λιγότερων προνομιούχων χωρών του πλανήτη. Ο ελληνικός αγροτικός τομέας δεν έχει να φοβηθεί από τις παραπάνω αλλαγές γιατί είναι αυτές ακριβώς που χρειάζεται για να πετύχει τη ποθητή ανανέωση. (www.oneearth.com)

Αντίθετα με όλα τα παραπάνω οι παραγωγοί των αναπτυσσόμενων χωρών δεν χαίρουν της ίδιας μεταχείρισης από το κράτος τους. Δεν παίρνουν επιδοτήσεις για να παράγουν τα προϊόντα τους, έχοντας σαν αποτέλεσμα το κόστος παραγωγής για εκείνους να είναι μεγαλύτερο από εκείνο που έχει ο μέσος Ευρωπαίος ή Αμερικάνος παραγωγός. Σαν φυσικό επακόλουθο τα προϊόντα αυτά να μην είναι ανταγωνιστικά λόγω της τιμής τους στην παγκόσμια αγορά. Τελικά προκειμένου να μείνουν τα προϊόντα απούλητα οι παραγωγοί αναγκάζονται να τα δώσουν σε τιμές πιο χαμηλές από τη πραγματική αξία τους. Μέσα όμως από την παραπάνω διαδικασία οι παραγωγοί αντιμετωπίζουν σοβαρό πρόβλημα κάλυψης του κόστους παραγωγής όχι μόνο της τωρινής σοδειάς, αλλά τίθεται σε σοβαρό κίνδυνο η παραγωγή της επόμενης χρονιάς, άρα και η επιβίωση του. (www.oneearth.com)

Πίνακας 3^{ος}

	Αριθμός Επιχειρήσεων	Αριθμός Επιχειρήσεων που έλαβαν επιδότηση	Ποσοστό των Επιχειρήσεων που έλαβαν επιδότηση
Σύνολο ΗΠΑ	2.128.982	707.596	33%

Πηγή : www.ewg.org

Κεφάλαιο 3^ο

3.1. Η πορεία του Δικαίου Εμπορίου στην Ευρώπη.

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση το Δίκαιο και Αλληλέγγυο Εμπόριο αντιπροσωπεύει ένα σημαντικό μέρος της συνολικής κατανάλωσης, αφού σύμφωνα με τον κύκλο εργασιών που πραγματοποιήθηκε στην ευρωπαϊκή επικράτεια το 1997 έχει προκύψει ότι 200- 250 εκατομμύρια ευρωπαίοι πολίτες αγοράζουν τέτοιου είδους προϊόντα. Τα στοιχεία αυτά είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικά και σύμφωνα με έρευνες αναμένεται αύξηση της ζήτησης των προϊόντων αυτών. (www.index.com)

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει πάρει ήδη πρωτοβουλίες σχετικά με το Δίκαιο και Αλληλέγγυο Εμπόριο, όπως :

- Χρηματοδότηση των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων
- Χρηματοδότηση των Οργανισμών Σήμανσης
- Χρηματοδότηση έργων στις αναπτυσσόμενες χώρες

Για να εφαρμοστούν οι παραπάνω αρχές χρησιμοποιήθηκαν πολυάριθμα μέσα και κυρίως το σύστημα των γενικευμένων όρων για το εξωτερικό εμπόριο των εξαγωγών, μέτρα που διευκόλυναν τη πρόσβαση των εμπορευμάτων του θεμιτού εμπόριο στις αγορές της κοινότητας. (www.index.com)

Συνολικά η Διεθνής κοινότητα και ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ) αναγνώρισαν την αναγκαιότητα και το σημαντικό ρόλο του Δικαίου και Αλληλέγγυου Εμπορίου όσον αφορά την ανάπτυξη των φτωχότερων χωρών και συμπέραναν ότι οι πρωτοβουλίες στο τομέα αυτό δεν αποτελούν εμπόδιο στην ελεύθερη διεθνή αγορά, δεν θέτουν περιορισμούς στις εισαγωγές ή άλλο είδος προστατευτισμού. (www.index.com)

3.2. Η αναπτυξιακή πολιτική της ΕΕ

Η ΕΕ ήταν η πρώτη μεγάλη δύναμη που αντιλήφθηκε ορισμένα προβλήματα που έπρεπε άμεσα να επιλυθούν για να εξασφαλιστεί η συνοχή των πρωτοβουλιών που αφορούν το θεμιτό εμπόριο. Έτσι το 1997 στις 2 Ιουλίου πραγματοποιήθηκε το ψήφισμα σχετικά με το Δίκαιο Εμπόριο το οποίο αναγνωρίζοντας το Δίκαιο Εμπόριο σαν ένα από τα αποτελεσματικότερα μέτρα προώθησης της ανάπτυξης, ζήτησε από την Επιτροπή να το συμπεριλάβει στην αναπτυξιακή της πολιτική, στην πολιτική ενίσχυσης της συνεργασίας και στην εμπορική πολιτική της ΕΕ όπως επίσης και στις σχέσεις της με τις χώρες ΑΚΕ. Επιπλέον με το ψήφισμα αυτό καλείται η Επιτροπή της ΕΕ να υποστηρίξει τα σχέδια του Δικαίου Εμπορίου που ανταποκρίνεται σε ορισμένα κριτήρια, όπως η διαφάνεια των τιμών και των σταθερών σχέσεων με τους παραγωγούς και να ενθαρρύνει τα κράτη- μέλη να προωθήσουν την ευαισθητοποίηση των καταναλωτών (www.bulletineu.com)

Επιπλέον η ΕΕ στη προσπάθεια ενίσχυσης του Δικαίου Εμπορίου προχώρησε σε ενέργειες που σχετίζονται με τη μείωση των επιδοτήσεων και την εξασφάλιση εμπορικής συνεργασίας μέσω διαλόγου, διαφάνειας και σεβασμού. (www.fairtrade.gr) Ο αρμόδιος επίτροπος για το εμπόριο Pascal Lamy και ο αντίστοιχος για την αγροτική πολιτική της ΕΕ Franz Fischer ξεκίνησαν διαπραγματεύσεις για την απόσυρση κάθε επιδότησης εξαγωγών με τη προϋπόθεση βέβαια ότι και οι άλλες χώρες θα πράξουν το ίδιο. (www.oneearth.gr)

Αν όλα τα παραπάνω εφαρμοστούν τότε θα έχει γίνει ένα μεγάλο βήμα για την εξισορρόπηση των όρων του Διεθνούς Εμπορίου προς τη κατεύθυνση της ανάπτυξης των αναπτυσσόμενων χωρών. Δυστυχώς όμως δεν έχουν γίνει ουσιώδεις αλλαγές για την εξάλειψη των επιδοτήσεων των εξαγωγών. Η ΕΕ εκφράζεται μόνο θεωρητικά και δεν έχει προχωρήσει ακόμη σε πρακτικά βήματα για την επίλυση του θέματος. (www.fao.gr)

3. 2. 1. Η Μεγάλη Βρετανία και το Δίκαιο Εμπόριο

Η Μεγάλη Βρετανία είναι μια από τις πρωτοπόρες χώρες που αντελήφθησαν την έννοια του Δίκαιου Εμπορίου, την υιοθέτησαν και την διέδωσαν. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να επισημάνουμε ότι ο όρος Fair Trade (δηλαδή Δίκαιο Εμπόριο) που χρησιμοποιείται διεθνώς είναι αγγλικός. (www.oneearth.gr) Για τους Βρετανούς ο όρος αυτός σημαίνει πολλά περισσότερα, σημαίνει «ηθικός καταναλωτισμός» και «ηθική διαδικασία» παραγωγής προϊόντων. (www.fairtrade.gr)

Το Δίκαιο Εμπόριο ξεκίνησε στη Μεγάλη Βρετανία όπως ακριβώς και στις άλλες χώρες (ΗΠΑ, Δανία, Ολλανδία κτλ) μέσω κυρίως θρησκευτικών οργανώσεων αλλά και συνδικάτων και ακτιβιστών, οι οποίοι συνολικά κατάφεραν να προσελκύσουν το ενδιαφέρον μεγάλων εταιριών που υιοθέτησαν με τη σειρά τους και προώθησαν την ιδέα. Πιο συγκεκριμένα εταιρίες όπως η Marks & Spenser, Top Shop άρχισαν να πωλούν είδη ρουχισμού που προέρχονται από χώρες αναπτυσσόμενες και περιλαμβάνονται στα προγράμματα του Δίκαιου Εμπορίου, η αεροπορική εταιρία Virgin προσφέρει στους επιβάτες της ροφήματα που προέρχονται αποκλειστικά από προϊόντα που φέρουν το σήμα του Δίκαιου Εμπορίου κ.α. (www.fairtrade.gr)

Η Μεγάλη Βρετανία δεσμεύτηκε και ηγήθηκε προσπάθειας για τη διάθεση κονδυλίων για την εξασφάλιση του δικαιώματος στην εκπαίδευση για τις φτωχές χώρες, ελπίζοντας ότι και άλλες χώρες θα ακολουθήσουν το παράδειγμα της και θα ενισχύσουν την προσπάθεια της. Ο υπουργός οικονομίας, κ Gordon Brown, δεσμεύτηκε να αυξήσει τα κονδύλια για τη βασική εκπαίδευση κατά 15\$ εκατ. μέχρι το 2015. Κίνηση που κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική όχι μόνο σε ανθρωπιστικό επίπεδο αλλά και σε επίπεδο εμπορικό. (www.actionaide.gr) Οι πολίτες άλλωστε της Μεγάλης Βρετανίας είναι και αυτοί ιδιαίτερα ευαισθητοποιημένοι σε αυτό το ζήτημα αφού το 2005 πραγματοποίησαν ολονύκτια συγκέντρωση ξεκινώντας από το Ουεστμίνστερ Άμπει στην οποία πήραν μέρος 25.000 άνθρωποι μεταξύ των οποίων και διάφορες διασημότητες όπως η ηθοποιός Βανέσα Ρεντβέγκερ. (www.indymedia.org)

Τα αποτελέσματα όλων των παραπάνω πρακτικών είναι ότι σε δημοσκόπηση που έγινε στη Μ. Βρετανία από το ινστιτούτο Mori έδειξε ότι το 50% των Βρετανών αναγνωρίζει το σύμβολο Fairtrade, το οποίο το 2003 βρισκόταν πάνω σε 150 προϊόντα ενώ το 2006 βρισκόταν σε 1500. Η άνοδος αυτή μέσα σε δυο χρόνια είναι αναμφισβήτητα θεαματική αλλά κατά την Χάριετ Λαν, εκτελεστική διευθύντρια το ιδρύματος Fairtrade, η πορεία αυτή εξηγείται αν λάβουμε υπόψη μας τις αλλαγές που συντελέστηκαν και τις προσπάθειες που καταβλήθηκαν για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του καταναλωτικού κοινού. Δραστηριότητες όπως οι συναυλίες Live 8 και η εκστρατεία «Κάντε τη φτώχεια παρελθόν» προκάλεσαν αίσθηση στο κοινό και τοποθέτησαν το πρόβλημα της φτώχειας στο χάρτη των προτεραιοτήτων. Εκατομμύρια άνθρωποι θέλησαν να συμμετάσχουν ενεργά, είτε δίνοντας το παρόν σε σχετικές εκδηλώσεις, είτε φορώντας το βραχιόλι κατά της φτώχειας είτε ασκώντας πιέσεις σε πολιτικούς. (www.european-fair-trade-association.org)

Το ίδρυμα Fairtrade της Βρετανίας ελέγχεται από οργανώσεις όπως Oxfam, η Cafod και άλλες βρετανικές φιλανθρωπικές οργανώσεις. Στόχος του ιδρύματος αυτού είναι να βοηθήσουν τους παραγωγούς του Τρίτου Κόσμου να βγουν από το κυκεώνα των διεθνούς εμπορίου. Ουσιαστικά λειτουργεί σαν συνδετικός κρίκος μεταξύ των εμπόρων που επιθυμούν να χρησιμοποιήσουν προϊόντα του Δικαίου Εμπορίου π. χ. σαν πρώτη ύλη και των παραγωγών. Ο έμπορος υποχρεούται να πληρώσει συνδρομή στο ίδρυμα και το ίδρυμα από τη μεριά του του βρίσκει κάποιο παραγωγό από το πρόγραμμα του. Φυσικά οι τιμές στις οποίες θα αγοράσει ο έμπορος θα πρέπει να καλύπτουν το κόστος παραγωγής των παραγωγού και να του εξασφαλίζει μια αξιοπρεπή διαβίωση. (www.ifat.org)

Προς το παρόν το Δίκαιο Εμπόριο στη Βρετανία καλύπτει μόνο ένα μικρό μέρος της αγοράς. Αυτό αναμένετε να αλλάξει όταν οι καταναλωτές βάλουν το Δίκαιο Εμπόριο και τον Ηθικό Καταναλωτισμό στη ζωή τους. Όταν γίνει δηλαδή στάση ζωής και όχι αυθόρμητη κίνηση. (www.fairtrade.org.uk)

3. 2. 2. Η Ελλάδα και το Δίκαιο Εμπόριο

Στον ελλαδικό χώρο το Δίκαιο Εμπόριο εισέρχεται με αργά και σταθερά βήματα. Η όλη ιδέα του Δικαίου Εμπορίου προωθείται μέσω των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων και της οργάνωσης Fair Trade Hellas, που είναι αρκετά ανεπτυγμένη στην Αθήνα και σιγά σιγά επεκτείνεται και στην υπόλοιπη Ελλάδα. Το κίνημα του Δικαίου Εμπορίου είχε σαν αποτέλεσμα την ίδρυση του πρώτου καταστήματος προώθησης και διάθεσης δίκαιων προϊόντων στην πρωτεύουσα στις 16 Μαρτίου 2006 με την επωνυμία Altromercato (Νίκης 30, Σύνταγμα), ενώ στις 26 Σεπτεμβρίου 2007 ιδρύεται και ένα ακόμη κατάστημα στη Θεσσαλονίκη στη περιοχή της Διαγώνιου. Επίσης υπάρχει το κατάστημα Σπόρος στα Εξάρχεια και στη Παροικία της Πάρου ένα κατάστημα, το οποίο διαθέτει παιδικά ενδύματα κάποια από τα οποία προέρχονται από το Δίκαιο Εμπόριο.

Το κατάστημα διαθέτει προϊόντα Δικαίου Εμπορίου από αναπτυσσόμενες χώρες αποκλειστικά σε ποσοστό 98%, το υπόλοιπο 2% αποτελείται από προϊόντα μουσικής compact disk από όλο τον κόσμο. Τα προϊόντα είναι σε ποσοστό 95% βιολογικά. Πιο αναλυτικά διατίθενται προϊόντα:

- ✚ Τρόφιμα
- ✚ Ροφήματα (καφές, τσάι, έρβα μάτε, αναψυκτικά, κ.α.)
- ✚ Ρούχα
- ✚ Χειροποίητα αντικείμενα (υφάσματα, παιχνίδια, διακοσμητικά αντικείμενα, μουσικά όργανα, σημειωματάρια, φωτογραφικά άλμπουμ, τσάντες, κ.α.)
- ✚ Μικροέπιπλα
- ✚ Αλκοόλ

(Συνέντευξη Νάσιας Ζορμπά)

Τα προϊόντα αυτά εισάγονται στη χώρα μας μέσω της οργάνωσης Fair Trade Hellas από τις δυο μεγάλες οργανώσεις της Ιταλίας την CTM Altromercato και της Commercio Alternativo. Δυο είναι οι τρόποι που χρησιμοποιούν οι δυο αυτές οργανώσεις για να προμηθευτούν τα προϊόντα :

- I. Είτε από εργοστάσια του εξωτερικού που αγοράζουν την πρώτη ύλη από παραγωγούς Fair Trade και τα επεξεργάζονται για να δημιουργήσουν τα τελικά προϊόντα (π. χ. ζυμαρικά κ. α.)
- II. Είτε από τους ίδιους τους παραγωγούς Fair Trade του κόσμου, για προϊόντα που δεν χρειάζονται περαιτέρω επεξεργασία.

Θα πρέπει εδώ να τονίσουμε ότι όλοι οι εμπλεκόμενοι στις παραπάνω εμπορικές δραστηριότητες διαθέτουν πιστοποίηση ποιότητας Fair Trade. (Συνέντευξη Νάσιας Ζορμπά)

Τα προϊόντα που χαρακτηρίζονται ως εκείνα με τη μεγαλύτερη ζήτηση είναι σοκολάτες, καφέδες, ροφήματα, κρασιά και μπύρες. Δεν υπάρχει συγκεκριμένο target group που αγοράζει από το συγκεκριμένο κατάστημα, περιλαμβάνονται όλες οι ηλικίες και τα δυο φύλλα από οποιοδήποτε κοινωνικό ή οικονομικό status. Οι περισσότεροι είναι σταθεροί καταναλωτές χωρίς να αποκλείουμε και τις περιπτώσεις των τυχαίων που ζητούν να ενημερωθούν για τη προέλευση και τη φιλοσοφία γύρω από αυτά τα προϊόντα. Πέρα όμως από τους κατοίκους της πρωτεύουσας το συγκεκριμένο κατάστημα δέχεται τηλεφωνήματα και από την επαρχία για ενημέρωση και για παραγγελίες συγκεκριμένων ποσοτήτων κάποιων προϊόντων . (Συνέντευξη Νάσιας Ζορμπά)

Ωστόσο το Δίκαιο Εμπόριο στη χώρα μας είναι ακόμη σε εμβρυακό στάδιο και πρέπει να γίνει μεγάλη προσπάθεια για την κοινοποίηση του στο ελληνικό κοινό και τη περεταίρω ανάπτυξη του. Είναι χαρακτηριστικό το ότι σε έρευνα που έχει πραγματοποιηθεί σε δείγμα 450 καταναλωτών της Αθήνας μόλις 2 από αυτούς γνώριζαν τον όρο Δίκαιο Εμπόριο και σε ερώτηση σχετικά με το «αν θα αγόραζαν μεταξύ δυο ανταγωνιστικών προϊόντων εκείνο για το οποίο ισχύουν επιπλέον κριτήρια όπως ο σεβασμός στο περιβάλλον και υποστήριξη μιας βιώσιμης ανάπτυξης αναπτυσσόμενων χωρών;» οι μισοί απάντησαν «Δεν ξέρω» και 26 από αυτούς «Όχι» (Συνέντευξη Μαρίνας Σαρλί)

Για να αντιμετωπίσει την παραπάνω κατάσταση η οργάνωση Fair Trade Hellas που ιδρύθηκε το 2002, με την υποστήριξη του Ευρωπαϊκού προγράμματος «NEOΛΑΙΑ» οργάνωσε κάποιες εκστρατείες ενημέρωσης του καταναλωτικού κοινού. Η πρώτη ήταν η συμμετοχή της οργάνωσης στο φεστιβάλ ecolife, ακολούθησαν και άλλες εκδηλώσεις όπως συμμετοχές στο Αντιρατσιστικό Φεστιβάλ, το Φεστιβάλ Βαβέλ κ.α. Επίσης η ίδια η οργάνωση οργανώνει εκδηλώσεις όπως αυτή στις 12 Μαΐου «Παγκόσμια Ημέρα Δικαίου Εμπορίου» αλλά και μέσω του εκπαιδευτικού προγράμματος που διενεργείται με την υποστήριξη του ΥΠΠΕΞ «Ταξιεκπαιδύουμε ένα δίκαιο και αλληλέγγυο κόσμο». Χρήματα για διαφημιστικές εκστρατείες δεν διατίθενται αλλά υπάρχουν παραδείγματα δημοσιογράφων που έχουν παρουσιάσει τις ενέργειες και τη φιλοσοφία της οργάνωσης και συνεχίζουν να στηρίζουν την προσπάθεια. (Συνέντευξη Νάσιας Ζορμπά)

Ἡ Ελλάδα ὄντας μια χώρα μικρή και με περιορισμένη αγορά είναι αρκετά δύσκολο να επιδείξει θεαματική πρόοδο ὅσον αφορά την ανάπτυξη του Δίκαιου Εμπορίου. Οι λόγοι που ισχύει κάτι τέτοιο είναι πολλοί αλλά κυρίως είναι το μέγεθος των εισοδημάτων. Δύσκολα ένας καταναλωτής θα άλλαζε ἐξ' ολοκλήρου τις καταναλωτικές του συνήθειες ἔτσι ὥστε να συμβαδίζει με τη φιλοσοφία του Δικαίου Εμπορίου ὅταν τα προϊόντα του τελευταίου είναι πιο ακριβά ἀπὸ τα υπόλοιπα. Ἀκόμη και να υπήρχε διαδεδομένη η συνειδητοποίηση για τη χρησιμότητα του Δικαίου Εμπορίου ὅταν ἔρχεται η ὥρα της ἐπιλογῆς τότε τα δεδομένα αλλάζουν και περιστρέφονται κυρίως γύρω ἀπὸ το προσωπικό μας συμφέρον. (Πηγή πτυχιακή εργασία Κολιού Δέσποινα-Ευαγγελία Δαναπάση,2006)

Βέβαια δεν πρέπει να υπάρχει αποθάρρυνση γιατί είμαστε ἀκόμα στην ἀρχή, το Δίκαιο Εμπόριο ἔχει αναπτυχθεῖ με τρόπο πετυχημένο σε χώρες του ἐξωτερικού και υπάρχει θέση για αὐτό και στην Ελλάδα. Ἐχουμε ἤδη ἀναπτύξει στο 2^ο κεφάλαιο την πολιτική των ἐπιδοτήσεων της Ευρωπαϊκῆς Ἐνωσης και την οικονομική κατάσταση που επικρατεῖ στο πρωτογενή τομέα. Τα στοιχεία αὐτά δείχνουν ξεκάθαρα ὄχι μόνο ὅτι η ἐλληνική παραγωγή χρειάζεται ἀμεσα στρατηγικό σχεδιασμό ἀλλά ὅτι το Δίκαιο Εμπόριο μπορεί να βοηθήσει σημαντικά στην ἐπίλυση των τιμολογιακῶν προβλημάτων που συναντώνται μεταξύ παραγωγῶν και ἐνδιάμεσων ἐμπόρων. (Ευστασιάδης Σ., 2004). Ἦδη σε καταστήματα δικαίου ἐμπορίου ἔχουν ἀρχίσει να προωθούνται προϊόντα που ἐντάσσονται στην ἐλληνική παραγωγή του Δικαίου Εμπορίου, ὅπως παραδείγματος χάρη ἀνακυκλώσιμο χαρτί.

3.3 Το φαινόμενο του «Ηθικού Καταναλωτισμού».

Η ιδεολογία του «Ηθικού Καταναλωτισμού» γεννήθηκε στους κόλπους του Δικαίου Εμπορίου και αποτελεί ένα κίνημα καταναλωτών χωρίς σαφή και προκαθορισμένα όρια. Είναι ουσιαστικά η απόρροια της ευαισθητοποίησης των καταναλωτών σε θέματα που αφορούν την φτώχεια και τις συνθήκες διαβίωσης των ανθρώπων στις αναπτυσσόμενες χώρες. Μέσω του «Ηθικού Καταναλωτισμού» το άτομο αλλάζει όλη την καταναλωτική συμπεριφορά του προς την κατεύθυνση της επίτευξης της συνολικής ευημερίας. Οι «Ηθικοί Καταναλωτές» είναι εκείνοι που δεν παρασύρονται από την τιμή του προϊόντος, ελέγχουν την ποιότητα του και άλλες συνιστώσες, όπως το που παράχθηκε, τι υλικά χρησιμοποιήθηκαν για την παραγωγή του, που έχει παραχθεί. Είναι καταναλωτές που διεκδικούν τα δικαιώματά τους ενεργά και ζητούν τις πληροφορίες που χρειάζονται προκειμένου να προβούν σε αγορές. (www.Fairtrade.gr)

Αυτό που γίνεται ξεκάθαρο και κατανοητό στους καταναλωτές είναι ότι είναι εκείνοι αυτοί που μπορούν με τις ενέργειές τους να αλλάξουν σε πολλά σημεία την κατάσταση που επικρατεί στο διεθνές εμπόριο. Στηρίζοντας και ενημερώνοντας το καταναλωτικό κοινό με διάφορες διαφημιστικές εκστρατείες και καμπάνιες, οι οργανώσεις του Δικαίου Εμπορίου κατάφεραν όχι μόνο να ευαισθητοποιήσουν το κόσμο αλλά και πολύ περισσότερο προέβαλαν ένα τύπο καταναλωτικής συμπεριφοράς που μπορεί να υιοθετηθεί εύκολα. Έδωσαν ουσιαστικά μια έτοιμη λύση στους καταναλωτές που δεν ήθελαν να μείνουν παθητικοί στα γεγονότα. Όλη φυσικά αυτή η προσπάθεια είχε σαν αποτέλεσμα όλο και περισσότεροι καταναλωτές να επιζητούν προϊόντα Δικαίου Εμπορίου και κατά συνεπεία να αυξάνονται τα «Καταστήματα του Κόσμου» (world shops) ανά τον κόσμο. Μπορεί βέβαια όπως έχουμε ξαναπεί στο 1^ο Κεφάλαιο ότι το Δίκαιο Εμπόριο ελέγχει ένα μικρό ποσοστό του Διεθνούς εμπορίου, οι προοπτικές περαιτέρω ανάπτυξης και εξάπλωσης είναι ιδιαίτερα ευνοϊκές. (www.risc.org.uk)

Το κίνημα αυτό είναι ιδιαίτερα διαδεδομένο στην Ευρώπη και στην Αμερική και υποστηρίζεται ενεργά όχι μόνο από μεμονωμένους καταναλωτές και από ενώσεις καταναλωτών αλλά και από διάσημες προσωπικότητες όπως το συγκρότημα των U2 κ. α. Επίσης έχουν αναπτυχθεί στο διαδίκτυο ιστοσελίδες που εξηγούν το τι είναι «Ηθικός Καταναλωτισμός», ενημερώνουν τους καταναλωτές με συμβουλές για το πώς θα συνεισφέρουν στην όλη προσπάθεια και δίνουν πληροφορίες για το ποιες εταιρίες είναι «ethical». (www.index.gr)

Θα πρέπει στο σημείο αυτό να ξεκαθαρίσουμε ότι «Ηθικός Καταναλωτής» δεν είναι εκείνος που απαρνιέται όλα τα αγαθά που επιθυμεί να καταναλώνει. Απλά η διαφορά του είναι ότι σε αντίθεση με έναν κοινό καταναλωτή προσπαθεί να εντοπίσει κάθε φορά το προϊόν εκείνο που θα του προσφέρει την ικανοποίηση που επιθυμεί, ικανοποιώντας παράλληλα και τα όποια άλλα κριτήρια έχει θέσει. Παραδείγματος χάρη όταν ένας καταναλωτής αγοράζει καφέ από μεγάλες πολυεθνικές εταιρίες, τότε συμβάλει και ο ίδιος στη συνέχιση της εκμετάλλευσης των αναπτυσσομένων χωρών.

Όσον αφορά στον Έλληνα καταναλωτή το ενδιαφέρον του επικεντρώνεται κυρίως στην ενεργειακή απόδοση των ηλεκτρικών συσκευών, επιζητούν τη μικρότερη δυνατή κατανάλωση ενέργειας για λόγους όχι μόνο οικονομικούς αλλά και περιβαλλοντικούς. Πέρα όμως από τα ηλεκτρικά είδη έχουμε και άλλα παραδείγματα κοινωνικής ευαισθητοποίησης και ηθικού καταναλωτισμού όπως η πορεία στη χώρα μας των καταστημάτων καλλυντικών Body Shop, που υποστηρίζει ενεργά τις προσπάθειες για την απαγόρευση πειραμάτων σε ζώα, και των καταστημάτων επίπλων ΙΚΕΑ που έχουν δεσμευτεί να μην χρησιμοποιούν στα προϊόντα τους το βλαβερό πλαστικό Ρ

Τέλος το θεσμό του Δικαίου Εμπορίου ενισχύει και ο παγκόσμιος οργανισμός πιστοποίησης FLO (Fairtrade Labeling Organization) που αποτελείται από 20 εθνικές εταιρίες :

- ✿ ASSOCIATION PARA EL SELLU DE COMERCIO JUSTO ESPANA
- ✿ COMERCIO JUSTO MEXICO
- ✿ FAIRTRADE AUSTRIA
- ✿ FAIRTRADE FOUNDATION UK
- ✿ FAIRTRADE MARK IRELAND
- ✿ FAIRTRADE LABEL JAPAN
- ✿ FAIRTRADE MINKA LUXEMBURG
- ✿ FAIRTRADE ASSOCIATION OF AUSTRALIA AND NEW ZEALAND
- ✿ MAX HAVELAAR BELGIUM
- ✿ MAX HAVELAAR DENMARK
- ✿ MAX HAVELAAR FRANCE
- ✿ MAX HAVELAAR NORGE
- ✿ MAX HAVELAAR STIFTUNG SWITZERLAND
- ✿ MAX HAVELAAR STICHTING NETHERLANDS
- ✿ REILUM KAUPAN EDISTAMISYHDISTYS FINLAND
- ✿ RATTVISEMARKT SWEDEN
- ✿ TRAMSFAR CANADA
- ✿ TRAMSFAR GERMANY
- ✿ TRAMSFAR ITALY
- ✿ TRAMSFAR USA

(www.index.gr)

3.4 Η κατάσταση στην αγορά της Λάρισας.

Στη πόλη της Λάρισας δεν υπάρχει κάποιο κατάστημα Δικαίου Εμπορίου, ούτε κάποιο κατάστημα που να διαθέτει τέτοιου είδους προϊόντα στο καταναλωτικό κοινό. Κρίναμε σκόπιμο να ερευνήσουμε περιπτώσεις καταστημάτων βιολογικών προϊόντων και αυτό γιατί πολλά από τα προϊόντα του Δικαίου Εμπορίου είναι και βιολογικά.

Στη πόλη λειτουργούν 5 καταστήματα βιολογικών προϊόντων, αριθμός ικανοποιητικός για τα δημογραφικά δεδομένα της πόλης. Και τα πέντε καταστήματα βρίσκονται στο κέντρο της πόλης και λειτουργούν περίπου μια δεκαετία και παραπάνω. (Συνέντευξη, Μαριάννας Ευαγγέλου).

Τα προϊόντα που εμπορεύονται είναι κατά 70% περίπου βιολογικά και ένα 30% παραδοσιακά της περιοχής. Χαρακτηρίζοντας το καταναλωτικό κοινό της Λάρισας θα λέγαμε πώς αν και στην αρχή αντιμετώπιζε τα βιολογικά προϊόντα με κάποια καχυποψία, πλέον έχει αποδεχθεί και εκτιμήσει τη ποιότητα τους. Σε αυτή τη μεταστροφή συντέλεσαν κυρίως τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης μέσω των ενημερωτικών τους εκπομπών σχετικά με τα προϊόντα αυτά αλλά και οι ειδήσεις που έφτασαν από όλο τον κόσμο σχετικά με τα διάφορα διατροφικά σκάνδαλα και την αλόγιστη χρήση χημικών λιπασμάτων. (Συνέντευξη, Μαριάννας Ευαγγέλου).

Οι καταναλωτές που προμηθεύονται προϊόντα βιολογικά είναι περισσότερο τακτικοί- συνειδητοποιημένοι καταναλωτές παρά περιστασιακοί. Κατατάσσοντας τους σε κάποιο κοινό στόχο θα λέγαμε ότι είναι κυρίως νέα ζευγάρια και άνθρωποι μεγαλύτερης ηλικίας που αγοράζουν κυρίως βότανα. (Συνέντευξη, Μαριάννας Ευαγγέλου).

Όσον αφορά την εξέλιξη των καταστημάτων αυτών κρίνεται ότι θα είναι ευνοϊκή τα επόμενα χρόνια αφού η πορεία της αγοράς των βιολογικών προϊόντων είναι συνεχώς ανοδική. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να επισημάνουμε ότι η Ελλάδα είναι ακόμα πολύ πιο πίσω σε σχέση με την υπόλοιπη Ευρώπη και την Αμερική όσον αφορά στην εξέλιξη και το μέγεθος της αγοράς των συγκεκριμένων προϊόντων. (Συνέντευξη, Μαριάννας Ευαγγέλου).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

4. 1. Συμπεράσματα Δευτερογενούς Έρευνας

Συμπερασματικά θα λέγαμε ότι το Δίκαιο Εμπόριο είναι ένας θεσμός ο οποίος βοηθάει σημαντικά στην ανάπτυξη του αναπτυσσόμενου κόσμου και παρόλο που καταλαμβάνει μόλις το 1% του διεθνούς εμπορίου έχει να επιδείξει έργο. Παρόλο που το κίνημα και η φιλοσοφία μετρά λίγες δεκαετίες έχει ένα γοργό ρυθμό ανάπτυξης όχι μόνο οργανώνοντας τους παραγωγούς του κόσμου σε μια προσπάθεια στήριξης τους και καταπολέμησης της φτώχειας αλλά και οργανώνοντας ένα ευρύ δίκτυο καταστημάτων που εμπορεύονται τα προϊόντα αυτά. (www.fairtrade.gr)

Στη χώρα μας είμαστε ακόμη στην αρχή της προσπάθειας παρουσίασης του Δικαίου Εμπορίου στο καταναλωτικό κοινό σε σχέση με το εξωτερικό. Η ίδρυση από την οργάνωση Fair Trade του πρώτου καταστήματος στην Αθήνα το 2006 και του αντίστοιχου στη Θεσσαλονίκη το 2007 δείχνει την ένταση της προσπάθειας που καταβάλλεται όχι μόνο από τους υπεύθυνους αλλά και από τους εκατοντάδες εθελοντές για την προώθηση της ιδέας. Το σύντομο χρονικό διάστημα στο οποίο πραγματοποιείται η ίδρυση και του δεύτερου καταστήματος μαρτυρά την επιτυχία και την ανταπόκριση που έλαβε το πρώτο στη πρωτεύουσα και φυσικά έπεται συνέχεια. (Συνέντευξη Ζορμπά Νάσια, 2007)

Η ίδρυση ενός ακόμη καταστήματος Fair Trade στη πόλη της Λάρισας κρίνεται ως μια συμφέρουσα επιλογή λαμβάνοντας υπόψη και κρίνοντας από την εξέλιξη του ανάλογου καταστήματος στην Αθήνα, αλλά και από το γεγονός ότι το καταναλωτικό κοινό της πόλης είναι ήδη ενημερωμένο και στηρίζει εμπράκτως την αγορά των βιολογικών προϊόντων. Ας μην ξεχνάμε ότι τα «Δίκαια» προϊόντα είναι κατά βάση βιολογικά. Πέρα όμως από την ποιότητα τους η φιλοσοφία τους και ο κοινωνικός σκοπός που εξυπηρετούν είναι ένας συνδυασμός παραγόντων που μπορεί να οδηγήσει σε επιτυχία το όλο εγχείρημα. (Συνέντευξη Ζορμπά Νάσια, 2007)

4. 2. Ερευνητικό Κενό

Στην ερευνά μας υπάρχουν στοιχεία που δεν έχουν διερευνηθεί πλήρως αυτά είναι:

- Αν όντως το Δίκαιο Εμπόριο είναι μια λύση ικανή για να λυθούν αποτελεσματικά τα προβλήματα του αναπτυσσόμενου κόσμου. Για παράδειγμα πόσο έχει βοηθήσει στο θέμα της φτώχειας; Σίγουρα οι πρακτικές του είναι πιο επικεντρωμένες στο παράγοντα άνθρωπό σε σχέση με το διεθνές εμπόριο που είναι αποκλειστικά προσανατολισμένο στο παράγοντα οικονομικό κέρδος, αλλά είναι όντως ότι καλύτερο έχουμε να επιδείξουμε ή χρειάζονται και άλλες μεγάλες αλλαγές; Ποιες μπορεί να είναι αυτές;
- Δεν έχει διερευνηθεί πλήρως αν οι καταναλωτές έχουν συνειδητοποιήσει πλήρως τη φιλοσοφία του και την κοινωνική του αποστολή. Δεν υπάρχουν στοιχεία ικανά μας δώσουν μια εικόνα για την ανταπόκριση των καταναλωτών, τη προθυμία τους αγορά και κατανάλωση αυτών των προϊόντων.
- Επίσης όσον αφορά τους καταναλωτές δεν έχει διερευνηθεί το αν και κατά πόσο εμπιστεύονται τον κοινωνικό χαρακτήρα που πρεσβεύει το Δίκαιο και Αλληλέγγυο Εμπόριο. Ο καταναλωτής μπορεί αν το θελήσει να κάνει ο ίδιος μια έρευνα στο διαδίκτυο για να ενημερωθεί για το έργο του Δικαίου Εμπορίου αλλά ο γενικώς χαρακτήρας που έχουν οι πληροφορίες σε συνδυασμό με το ότι τα έργα πραγματοποιούνται σε χώρες πολύ μακριά από την Ελλάδα, τον εμποδίζουν να πληροφορηθεί για συγκεκριμένα παραδείγματα και πολύ περισσότερο να ελέγξει την αλήθεια τους.

● Κάτι άλλο που δεν έχει διερευνηθεί είναι το αν υπάρχουν κανάλια διανομής και καταστήματα που προωθούν προϊόντα Δικαίου Εμπορίου παράλληλα με άλλα συμβατά προϊόντα και αν υπάρχουν ποια είναι αυτά. Με αυτό τον τρόπο θα μπορούσαμε να διερευνήσουμε το πώς έφτασαν στην απόφαση να διαθέσουν τέτοια προϊόντα στο κοινό, πώς το τελευταίο έχει αντιδράσει και πώς κατά τη γνώμη τους μπορεί να εξελιχθεί η αγορά των συγκεκριμένων προϊόντων στο μέλλον

● Το βασικό κενό όμως το οποίο περιέχει η έρευνα μας είναι ότι δεν έχουμε ερευνήσει το αν το καταναλωτικό κοινό της Λάρισας γνωρίζει καταρχάς την έννοια του Δικαίου Εμπορίου, την φιλοσοφία, τις πρακτικές του εφαρμογές και τον τρόπο λειτουργίας του. Το καταναλωτικό κοινό της πρωτεύουσας είναι σίγουρα πιο ενημερωμένο μιας και το εκεί κατάστημα λειτουργεί εδώ και ενάμιση χρόνο με επιτυχία, το κοινό της Θεσσαλονίκης θα δώσει και εκείνο σύντομα τις εξετάσεις του με την ίδρυση το νέου καταστήματος. Για την πόλη της Λάρισας όμως δεν έχουμε στοιχεία, εκτός του ότι διαθέτει μια επιτυχημένη αγορά βιολογικών προϊόντων. Θα πρέπει να διερευνηθούν λοιπόν στοιχεία όπως η κοινωνική υπευθυνότητα, οι στάσεις και η πρόθεση αγοράς.

Κεφάλαιο 5^ο

5. 1. Έρευνα πρωτογενών στοιχείων

Καθορισμός του πληθυσμού : Άνδρες και γυναίκες άνω των 15 ετών του πολεοδομικού συγκροτήματος της Λάρισας.

Καθορισμός ερευνητικής μεθόδου : Σύνθετη τυχαία δειγματοληψία με πιθανότητες κατά περιοχές

Επιλέγουμε τυχαία 50 οικοδομικά τετράγωνα και άλλα 10 εφεδρικά από το πολεοδομικό χάρτη της πόλης. Από αυτά επιλέγουμε μια πολυκατοικία ανά δυο πολυκατοικίες τυχαία και μοιράζουμε τα ερωτηματολόγια στα διαμερίσματα.

Μέγεθος δείγματος : 500 ερωτώμενοι

Ο πληθυσμός της Λάρισας είναι περίπου 200. 000 κάτοικοι σύμφωνα με την τελευταία απογραφή που έγινε το 2001. Επιλέγοντας το τύπο 2 τοις χιλίοις επί του συνολικού πληθυσμού προκύπτει το δείγμα των 500 ερωτηματολογίων

Μέθοδος συγκέντρωσης πρωτογενών στοιχείων : Δημοσκόπηση με προσωπική συνέντευξη

Εργαλείο έρευνας : Ερωτηματολόγιο

5. 2. Το Ερωτηματολόγιο

Η παρούσα έρευνα έχει ανατεθεί στο γραφείο ερευνών μας από μια ομάδα νέων επιχειρηματιών που ενδιαφέρεται να δραστηριοποιηθεί στο χώρο του Δικαίου Εμπορίου, ιδρύοντας το πρώτο κατάστημα Δικαίου Εμπορίου στη Λάρισα. Τα συμπεράσματα που θα εξαχθούν από την έρευνα μας θα κατατεθούν σε μορφή πρότασης προς τους πελάτες μας.

Το ερωτηματολόγιο που θα χρησιμοποιηθεί στην έρευνα μας ακολουθεί θεωρητικό μοντέλο και είναι επηρεασμένο από το ανάλογο ερωτηματολόγιο που έχει συντάξει η κ. Ειρήνη Τηλικίδου και αφορά επίσης το Δίκαιο Εμπόριο.

Οι μεταβλητές που εξετάζουμε στο παρόν ερωτηματολόγιο είναι 31. Από τις 30 όλες είναι ανεξάρτητες πλην της μεταβλητής που μετράει τη πρόθεση αγοράς που είναι εξαρτημένη.

Όσον αφορά τα επίπεδα μέτρησης των μεταβλητών ξεκινώντας από τα δημογραφικά στοιχεία έχουμε :

- Το φύλλο μετριέται σε ονομαστικό επίπεδο μέτρησης
- Η ηλικία μετριέται σε τακτικό επίπεδο μέτρησης
- Το εισόδημα μετριέται σε τακτικό επίπεδο μέτρησης
- Η εκπαίδευση μετριέται σε τακτικό επίπεδο μέτρησης

Συνεχίζοντας οι ερωτήσεις 1,2,3,5,6 μετρούνται σε ονομαστικό επίπεδο. Η ερώτηση 4 σε τακτικό επίπεδο μέτρησης. Τέλος η ερώτηση 7 και η 8 επειδή είναι κλίμακα στάσεων Likert 5 σημείων, 1= Διαφωνώ πάρα πολύ, 2=Διαφωνώ, 3=Ούτε συμφωνώ\Ούτε διαφωνώ, 4=Συμφωνώ, 5=Συμφωνώ πάρα πολύ μετρούνται σε διαστημικό επίπεδο.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ αρ. :.....

ΘΕΜΑ : Πρόταση για την ίδρυση του πρώτου καταστήματος Δικαίου Εμπορίου στη πόλη της Λάρισας από ομάδα νέων επιχειρηματιών.

Όνοματεπώνυμο :.....

Διεύθυνση:.....

Τηλέφωνο :.....

Σας ευχαριστούμε προκαταβολικά για το χρόνο που διαθέσατε για τη συμπλήρωση του παρακάτω ερωτηματολογίου. Οι απαντήσεις και τα στοιχεία που μας δώσατε είναι εντελώς εμπιστευτικά και θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά στα πλαίσια της έρευνας που διεξάγουμε σχετικά με το Δίκαιο Εμπόριο και τη πρότασης ίδρυσης του πρώτου καταστήματος Δικαίου Εμπορίου στη Λάρισα.

ΕΠΕΞΗΓΗΜΑΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Το Δίκαιο Εμπόριο λειτουργεί στα πλαίσια του διεθνούς εμπορίου προσφέροντας όμως παράλληλα μια εναλλακτική προσέγγιση αυτού. Σκοπός του Δικαίου Εμπορίου είναι να βοηθήσει και να στηρίξει τους παραγωγούς των αναπτυσσόμενων χωρών ώστε να επιτύχουν καλύτερες τιμές για τα προϊόντα τους. Με τον τρόπο αυτό οι παραγωγοί του λεγόμενου Τρίτου Κόσμου έχουν τη δυνατότητα καλύτερης διαβίωσης. Το Δίκαιο Εμπόριο λαμβάνει σοβαρά υπόψη τα διαφορετικά επίπεδα οικονομικής ανάπτυξης των εμπλεκόμενων και τα διάφορα άλλα προβλήματα που ταλανίζουν τις χώρες αυτές όπως η παιδική εργασία, η καταπάτηση των ατομικών και εργασιακών δικαιωμάτων, η έλλειψη βασικών υποδομών κ.α., και προσφέρει λύσεις αποτελεσματικές.

Τα καταστήματα Δικαίου Εμπορίου ανά τον κόσμο διαθέτουν και προωθούν προς το καταναλωτικό κοινό προϊόντα που παράγονται μέσω αυτού. Η εξάπλωση του Δικαίου Εμπορίου στο εξωτερικό είναι θεαματική τις τελευταίες δεκαετίες και τα αντίστοιχα καταστήματα χιλιάδες. Στη χώρα μας το Δίκαιο Εμπόριο ήρθε το 2002 με την ίδρυση της οργάνωσης Fair Trade Hellas και την ίδρυση δυο καταστημάτων σε Αθήνα (2006) και Θεσσαλονίκη (2007).

Ερώτηση 1^η

Γνωρίζετε την έννοια του Δικαίου Εμπορίου;

1. Ναι
2. Όχι

1

(Αν απαντήσατε Όχι, παρακαλώ προχωρήστε στη 5^η ερώτηση)

Ερώτηση 2^η

Έχετε επισκεφτεί κάποιο κατάστημα Δικαίου Εμπορίου;

1. Ναι
2. Όχι

2

(Αν απαντήσατε Όχι, παρακαλώ προχωρήστε στη 5^η ερώτηση)

Ερώτηση 3^η

Έχετε αγοράσει κάποιο προϊόν Δικαίου Εμπορίου;

1. Ναι
2. Όχι

3

(Αν απαντήσατε Όχι, παρακαλώ προχωρήστε στη 5^η ερώτηση)

Ερώτηση 4^η

Πόσο ευχαριστημένος/η μείνατε από το προϊόν αυτό;

1. Πολύ
2. Αρκετά
3. Καθόλου
4. Δεν υπήρχε διαφορά

4

Ερώτηση 5^η

**Ποιοι παράγοντες σας επηρεάζουν για την αγορά ή όχι ενός προϊόντος ;
(Μπορείτε να απαντήσετε μέχρι 3 επιλογές)**

1. Η επωνυμία	☐	5	☐
2. Η τιμή	☐		
3. Η συσκευασία	☐	6	☐
4. Η ποιότητα	☐		
5. Η διαφήμιση	☐	7	☐
6. Άλλο.....	☐		

Ερώτηση 6^η

Μεταξύ δυο ανταγωνιστικών προϊόντων που πληρούν το βασικό κριτήριο επιλογής σας, θα επιλέγατε το προϊόν για το οποίο ισχύουν επιπλέον κριτήρια όπως ο πλήρης σεβασμός των δικαιωμάτων των εργαζομένων, ο σεβασμός στο περιβάλλον και η υποστήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης των αναπτυσσόμενων χωρών;

1. Ναι	☐		
2. Όχι	☐	8	☐
3. Δεν ξέρω \ δεν απαντώ	☐		

Ερώτηση 7^η

Έχετε αγοράσει πρόσφατα κάποιο βιολογικό προϊόν;

1. Ναι	☐		
2. Όχι	☐	9	☐

(Αν όχι απαντήστε στην 9^η ερώτηση)

Ερώτηση 8^η

Πόσο ευχαριστημένος/η μείνατε από το προϊόν;

1. Πολύ	☐		
2. Αρκετά	☐	10	☐
3. Καθόλου	☐		
4. Δεν ξέρω \ Δεν απαντώ	☐		

(Αν όχι απαντήστε στην 9^η ερώτηση)

Ερώτηση 9^η

Παρακαλώ δώστε το βαθμό συμφωνίας ή διαφωνίας σας στις παρακάτω προτάσεις που αφορούν το βαθμό της κοινωνικής υπευθυνότητας

	Διαφωνώ πάρα πολύ 1	Διαφωνώ 2	Ούτε συμφωνώ\Ούτε διαφωνώ 3	Συμφωνώ 4	Συμφωνώ πάρα πολύ 5	
1. Θεωρώ σημαντικό το πρόβλημα της φτώχειας που μαστίζει τις χώρες του Τρίτου Κόσμου	☐	☐	☐	☐	☐	11 ☐
2. Θεωρώ ότι δεν θα πρέπει να υπάρχουν διακρίσεις μεταξύ ανδρών και γυναικών	☐	☐	☐	☐	☐	12 ☐
3. Θεωρώ ότι η παιδική εργασία στις αναπτυσσόμενες χώρες θα πρέπει να εξαλειφθεί	☐	☐	☐	☐	☐	13 ☐
4. Θεωρώ πως όλοι οι άνθρωποι έχουμε τα ίδια δικαιώματα στη ζωή, στην εργασία και στην ευημερία	☐	☐	☐	☐	☐	14 ☐
5. Θεωρώ ότι για τη φτώχεια που μαστίζει τον αναπτυσσόμενο κόσμο ευθύνονται οι πολυεθνικές εταιρίες	☐	☐	☐	☐	☐	15 ☐

	Διαφωνώ πάρα πολύ	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ πάρα πολύ		
	1	2	3	4	5		
6. Θεωρώ ότι με τη καταναλωτική συμπεριφορά μου μπορώ να επηρεάσω τις εξελίξεις στο διεθνές εμπόριο	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	16	<input type="text"/>
7. Τα θέματα που αφορούν τη προστασία του περιβάλλοντος είναι ιδιαίτερα σημαντικά για εμένα	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	17	<input type="text"/>
8. Θεωρώ ότι έχω χρέος να προασπίζω τα ανθρώπινα δικαιώματα.	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	18	<input type="text"/>
9. Η κατάσταση που επικρατεί στις αναπτυσσόμενες δεν είναι δική μου ευθύνη	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	19	<input type="text"/>

Ερώτηση 10^η

Παρακαλώ δώστε το βαθμό συμφωνίας ή διαφωνίας σας στις παρακάτω προτάσεις που αφορούν τη στάση απέναντι στο Δίκαιο Εμπόριο

	Διαφωνώ πάρα πολύ	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ\Ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ πάρα πολύ		
	1	2	3	4	5		
1. Με ενδιαφέρει να γνωρίζω τα παραδοσιακά ή ethnic προϊόντα χωρών της Ασίας, της Αφρικής και της Λατινικής Αμερικής.	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	20	<input type="text"/>
2. Θεωρώ ως πιο σημαντικό να στηρίξω προϊόντα της χώρας μου παρά άλλων χωρών	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	21	<input type="text"/>
3. Θεωρώ ότι τα προϊόντα που παράγονται στις αναπτυσσόμενες χώρες δεν προσφέρουν την ίδια ποιότητα σε σχέση με τα υπόλοιπα	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	22	<input type="text"/>
4. Θεωρώ ότι οι πολυεθνικές εταιρίες παράγουν καλύτερα προϊόντα σε σχέση με τους μεμονωμένους παραγωγούς	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	23	<input type="text"/>

	Διαφωνώ πάρα πολύ	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ\Ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ πάρα πολύ	
	1	2	3	4	5	
5. Θεωρώ ότι για να προβώ σε αγορά ενός προϊόντος Δικαίου Εμπορίου, θα πρέπει να έχω άμεση και εύκολη πρόσβαση σε αυτό	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	24 <input type="text"/>
6. Πιστεύω πως η δοκιμή προϊόντων Δικαίου Εμπορίου από τρίτους μπορεί να με ωθήσει πιο εύκολα σε αγορά	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	25 <input type="text"/>
7. Θεωρώ πως είναι ακόμη νωρίς για να εμπιστευτώ τα προϊόντα του Δικαίου Εμπορίου	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	26 <input type="text"/>

Ερώτηση 11^η

Θεωρείτε πιθανό να επισκεφτείτε ένα κατάστημα Δικαίου Εμπορίου, εάν αυτό ιδρυθεί στη πόλη σας;

1. Ναι
2. Όχι
3. Δεν ξέρω\ Δεν απαντώ

<input type="text"/>	27	<input type="text"/>
<input type="text"/>		<input type="text"/>
<input type="text"/>		<input type="text"/>

Ερώτηση 12^η

Φύλλο : 1. Άνδρας 2. Γυναίκα 28

Ερώτηση 13^η

Ηλικία :

1. 15- 25
2. 26- 35
3. 36- 45
4. 46- 55
5. 56- 65
6. 65 και άνω

29

Ερώτηση 14^η

Μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα

1. <1200
2. 1201- 1400
3. 1401- 1600
4. 1601- 1800
5. 1801- 2000
6. 2001<

30

Ερώτηση 15^η

Εκπαίδευση

1. Απόφοιτος δημοτικού
2. Απόφοιτος γυμνασίου
3. Απόφοιτος Πανεπιστημίου ή ΤΕΙ
4. Μεταπτυχιακές Σπουδές.

31

5.3. Επεξεργασία δεδομένων.

Μετά την ολοκλήρωση της συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων, οι απαντήσεις των ερωτώμενων θα περαστούν στο στατιστικό πρόγραμμα SPSS για την επεξεργασία των δεδομένων. Σκοπός του σταδίου αυτού είναι να δοθούν απαντήσεις στους ειδικούς στόχους που έχουμε θέσει στην αρχή της έρευνας μας.

Αρχικά θα πραγματοποιηθούν όλοι οι πίνακες μονής εισόδου για όλες τις μεταβλητές μας, ώστε να προκύψουν οι συχνότητες των απαντήσεων.

Στο δεύτερο στάδιο θα πραγματοποιηθούν οι πίνακες διπλής εισόδου για να εντοπιστούν οι πιθανές σχέσεις μεταξύ των μεταβλητών.

Οι πίνακες αυτοί θα είναι :

■ Η ερώτηση 1 - ερώτηση 2.

Και οι δυο μεταβλητές βρίσκονται σε ονομαστικό επίπεδο, άρα θα χρησιμοποιηθεί το τεστ χ^2

■ Η ερώτηση 2- ερώτηση 3

Και οι δυο μεταβλητές βρίσκονται σε ονομαστικό επίπεδο, άρα θα χρησιμοποιηθεί το τεστ χ^2

■ Η ερώτηση 3- ερώτηση 4.

Η ερώτηση 3 είναι σε ονομαστικό επίπεδο ενώ η ερώτηση 4 σε τακτικό, άρα θα χρησιμοποιηθεί το τεστ χ^2

■ Η ερώτηση 5- ερώτηση 6.

Και οι δυο μεταβλητές βρίσκονται σε ονομαστικό επίπεδο, άρα θα χρησιμοποιηθεί το τεστ χ^2

■ Το φύλλο – αν γνωρίζουν την έννοια του Δικαίου Εμπορίου.

Και οι δυο μεταβλητές βρίσκονται σε ονομαστικό επίπεδο, άρα θα χρησιμοποιηθεί το τεστ χ^2

■ Το φύλλο – ερώτηση 6^η.

Και οι δυο μεταβλητές βρίσκονται σε ονομαστικό επίπεδο, άρα θα χρησιμοποιηθεί το τεστ χ^2

■ Το φύλλο - ερώτηση 5^η

Και οι δυο μεταβλητές βρίσκονται σε ονομαστικό επίπεδο, άρα θα χρησιμοποιηθεί το τεστ χ^2

■ Η ηλικία- ερώτηση 1^η

Η πρώτη μετριέται σε τακτικό επίπεδο και η δεύτερη σε ονομαστικό, άρα θα χρησιμοποιηθεί το τεστ χ^2

■ Η ηλικία- ερώτηση 5^η

Η πρώτη μετριέται σε τακτικό επίπεδο και η δεύτερη σε ονομαστικό, άρα θα χρησιμοποιηθεί το τεστ χ^2

■ Η ηλικία- ερώτηση 6^η

Η πρώτη μετριέται σε τακτικό επίπεδο και η δεύτερη σε ονομαστικό, άρα θα χρησιμοποιηθεί το τεστ χ^2

■ Η ηλικία – ερώτηση 7^η

Η πρώτη μετριέται σε τακτικό επίπεδο και η δεύτερη σε διαστημικό, άρα θα χρησιμοποιήσουμε το τεστ Oneway ANOVA.

■ Το φύλλο- ερώτηση 7^η

Η πρώτη είναι σε ονομαστικό και η δεύτερη σε διαστημικό, άρα θα χρησιμοποιήσουμε το τεστ Oneway ANOVA.

■ Η εκπαίδευση- ερώτηση 1^η

Η πρώτη μετριέται σε τακτικό επίπεδο και η δεύτερη σε ονομαστικό, άρα θα χρησιμοποιηθεί το τεστ χ^2

■ Η εκπαίδευση- ερώτηση 7^η

Η πρώτη μετριέται σε τακτικό επίπεδο και η δεύτερη σε διαστημικό, άρα θα χρησιμοποιήσουμε το τεστ Oneway ANOVA.

■ Η εκπαίδευση- ερώτηση 6^η

Η πρώτη μετριέται σε τακτικό επίπεδο και η δεύτερη σε ονομαστικό, άρα θα χρησιμοποιήσουμε το τεστ χ^2

■ Το μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα- ερώτηση 7^η

Η πρώτη μετριέται σε τακτικό επίπεδο και η δεύτερη σε διαστημικό, άρα θα χρησιμοποιήσουμε το τεστ Oneway ANOVA.

■ Το μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα- ερώτηση 5^η

Η πρώτη μετριέται σε τακτικό επίπεδο και η δεύτερη σε ονομαστικό, άρα θα χρησιμοποιήσουμε το τεστ χ^2

■ Το μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα- ερώτηση 6^η

Η πρώτη μετριέται σε τακτικό επίπεδο και η δεύτερη σε ονομαστικό, άρα θα χρησιμοποιήσουμε το τεστ χ^2

■ Η ερώτηση 6- ερώτηση 7^η

Η πρώτη μετριέται σε ονομαστικό επίπεδο ενώ η δεύτερη σε διαστημικό, άρα θα χρησιμοποιήσουμε το τεστ Oneway ANOVA.

■ Η ερώτηση 6- ερώτηση 8^η

Η πρώτη μετριέται σε ονομαστικό επίπεδο ενώ η δεύτερη σε διαστημικό, άρα θα χρησιμοποιήσουμε το τεστ Oneway ANOVA.

■ Η ερώτηση 9- ερώτηση 7^η

Η πρώτη μετριέται σε ονομαστικό επίπεδο ενώ η δεύτερη σε διαστημικό, άρα θα χρησιμοποιήσουμε το τεστ Oneway ANOVA.

■ Η ερώτηση 11- ερώτηση 9^η

Η πρώτη μετριέται σε ονομαστικό επίπεδο ενώ η δεύτερη σε διαστημικό, άρα θα χρησιμοποιήσουμε το τεστ Oneway ANOVA.

■ Η ερώτηση 1- ερώτηση 9^η

Η πρώτη μετριέται σε ονομαστικό επίπεδο ενώ η δεύτερη σε διαστημικό, άρα θα χρησιμοποιήσουμε το τεστ Oneway ANOVA.

■ Η ερώτηση 7- ερώτηση 8^η

Και οι δυο μετρούνται σε ονομαστικό επίπεδο, άρα άρα θα χρησιμοποιήσουμε το τεστ χ^2

■ Η ερώτηση 7- ερώτηση 9^η

Η πρώτη μετριέται σε ονομαστικό επίπεδο ενώ η δεύτερη σε διαστημικό, άρα θα χρησιμοποιήσουμε το τεστ Oneway ANOVA.

■ Η ερώτηση 7- ερώτηση 11^η

Και οι δυο μετρούνται σε ονομαστικό επίπεδο, άρα θα χρησιμοποιήσουμε το τεστ χ^2

5. 3. Χρονοδιάγραμμα

Υπολογίζουμε ότι θα χρειαστούμε 20 απογραφείς, οι οποίοι θα έχουν από 25 ερωτηματολόγια. (Συνέντευξη Φωτεινή Πρασσίδου, 2007)

Χρονικό διάστημα διεξαγωγής της έρευνας	1-9 Σεπτεμβρίου
Επεξεργασία των ερωτηματολογίων και εξαγωγή συμπερασμάτων	10-15 Σεπτεμβρίου
Σύνταξη της πρότασης και παρουσίαση στο πελάτη	16- 17 Σεπτεμβρίου

Περιορισμοί της έρευνας

Στην παρούσα έρευνα δεν έχει γίνει εκτενής αναφορά στη πορεία των καταστημάτων Δικαίου Εμπορίου στο εξωτερικό. Μολονότι γνωρίζουμε ότι σε χώρες του εξωτερικού το Δίκαιο Εμπόριο υποστηρίζεται από διάφορες οργανώσεις και διαθέτει μεγάλο δίκτυο σημείων πωλήσεων, δεν έχουμε στατιστικά στοιχεία που να μας δίνουν μια ξεκάθαρη εικόνα της κατάστασης που επικρατεί.

Επίσης δεν υπάρχουν μέχρι στιγμής δεδομένα από προηγούμενες έρευνες για να μας δώσουν στοιχεία για τη πορεία του Δικαίου Εμπορίου στη χώρα μας.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

INTERNET

- ✚ <http://www.fairtrade.gr> (01/05/2007)
- ✚ <http://www.oneearth.com> (01/05/2007)
- ✚ <http://www.actionaide.gr> (10/05/2007)
- ✚ <http://www.index.gr> (15/05/2007)
- ✚ <http://www.buletin.eu.gr> (20/05/2007)
- ✚ <http://www.iliosporoi.gr> (09/05/2007)
- ✚ <http://www.fao.gr> (10/06/2007)
- ✚ <http://www.disabled.gr> (01/05/2007)
- ✚ <http://www.un.gr> (07/06/2007)
- ✚ <http://www.kathimerini.gr> (11/06/2007)
- ✚ <http://www.europa.eu.gr> (14/06/2007)
- ✚ <http://www.indymedia.org.greece> (10/07/2007)
- ✚ <http://www.risc.org.uk>. (20/08/2007)
- ✚ <http://www.kosmos936.gr> (29/08/2007)
- ✚ <http://www.altromercato.it.it> (15/09/2007)
- ✚ <http://www.commercioalternativo.it> (15/09/2007)
- ✚ <http://www.maxhavelaar.com> (15/09/2007)
- ✚ <http://www.worldshops.org> (17/09/2007)
- ✚ <http://www.ifat.org> (03/05/2007)
- ✚ <http://www.european-fair-trade-association.org> (20/09/2007)
- ✚ <http://www.fairtrade-advocacy.org> (20/09/2007)

ΤΥΠΟΣ

- ΤΑ ΝΕΑ, 24/07/1999, *Προς ολοταχώς προς τον προστατευτισμό των ΗΠΑ*, κωδ. άρθρου Α/6497Ι30, σελ. 30
- Stiglitz J., *Η Δημοκρατία των ισχυρών*, ΤΑ ΝΕΑ, κωδ. άρθρου Α1772ΙΙ15, σελ 1
- Αναστασιάδης Τ., 2004, *Η εύθραυστη ανάκαμψη της οικονομίας*, Οικονομικός Ταχυδρόμος, σελ 33,34
- ΤΑ ΝΕΑ, 01/07/2005, *Οι στόχοι της Actionaid*, αρ. φύλλου 18277(ΤΑ ΝΕΑ on line, αρχείο)
- Stiglitz J., 22/04/2003, *Το τέλος της σοκολάτας*, ΤΑ ΝΕΑ, κωδ. άρθρου Α17620Ν631
- Τηλικίδου, Ε. (2004), *Η Έρευνα του Μάρκετινγκ*, Θεσσαλονίκη, εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα
- Σαρμανιώτης, Χ. (1989), *Μάρκετινγκ και Η\Υ*, Θεσσαλονίκη, εκδόσεις ΤΕΙΘ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1^ο

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 1^ο

Συνέντευξη Κ. Μαριάννας Ευαγγέλου

Ιδιοκτήτρια του καταστήματος Βιολογικών προϊόντων «Φύτρο»

Διεύθυνση Μανδηλαρά 13 Λάρισα

Τηλ. :2410-537601

Ερώτηση 1^η

Πόσο καιρό λειτουργεί τώρα το κατάστημα σας;

Λειτουργεί από το 1991.

Ερώτηση 2^η

Τα προϊόντα που εμπορεύεστε είναι αποκλειστικά βιολογικά;

Το 70% περίπου των προϊόντων είναι βιολογικά και ένα 30% περίπου είναι παραδοσιακά της περιοχής μας.

Ερώτηση 3^η

Πως έχει ανταποκριθεί η αγορά της Λάρισας όσον αφορά στα βιολογικά προϊόντα;

Αυτή τη στιγμή στη πόλη λειτουργούν 4 με 5 καταστήματα με Βιολογικά προϊόντα, αριθμός που καλύπτει, κατά τη γνώμη μου, τις ανάγκες του πλυθησμού της Λάρισας. Τα πρώτα χρόνια που εγώ είχα ανοίξει το κατάστημα μου ήταν πάρα πολύ δύσκολά. Ο κόσμος δεν είχε είτε σωστή πληροφόρηση είτε δεν είχε καθόλου πληροφόρηση για τα προϊόντα αυτά και γενικά ήταν αρκετά προκατειλημμένος. Αργότερα η τηλεόραση και οι διάφορες έρευνες για τα τρόφιμα που καταναλώνουμε που χρησιμοποιούνται πολλά χημικά λιπάσματα έκαναν τον κόσμο πιο συνειδητοποιημένο. Γενικά τα media βοήθησαν πολύ στην ενημέρωση και την αφύπνιση του κόσμου

Ερώτηση 4^η

Ποιες ηλικίες αγοράζουν βιολογικά προϊόντα κυρίως;

Κυρίως νεαρά ζευγάρια που είναι πιο ενημερωμένα για τη αξία και τη ποιότητα των προϊόντων αυτών και άνθρωποι πιο ηλικιωμένοι, οι οποίοι αγοράζουν κυρίως βότανα.

Ερώτηση 5^η

Έχετε υπόψη σας το Δίκαιο Εμπόριο;

Ναι, είχα προσπαθήσει μάλιστα να έρθω σε επαφή με την εταιρία Fair Trade υστέρτα από μια έκθεση προϊόντων που είχε γίνει στην Αθήνα, αλλά δεν τα κατάφερα διότι δεν υπήρχε κάποιο τηλέφωνο επικοινωνίας στην ιστοσελίδα τους είτε κάποιο e-mail ή φάξ

Ερώτηση 6^η

Είχατε δηλαδή τη πρόθεση να ενημερωθείτε και να προωθήσετε προϊόντα του Δικαίου Εμπορίου;

Ναι με ενδιέφερε πολύ και συνεχίζει να με ενδιαφέρει η ιδέα να προωθήσω τέτοιου είδους προϊόντα όχι μόνο λόγω της ιδεολογίας που τα συνοδεύει και τη κοινωνική βάση που έχουν άλλα και γιατί τα περισσότερα είναι προϊόντα βιολογικά και συμβαδίζουν με το χαρακτήρα και την εικόνα του καταστήματός μου. Μέχρι στιγμής πάντως αυτά τα προϊόντα δεν υπάρχουν στην αγορά της πόλης.

Ερώτηση 7^η

Πως πιστεύετε ότι θα εξελιχθεί η αγορά των βιολογικών προϊόντων στη πόλη μας;

Είμαι αρκετά αισιόδοξη και πιστεύω πως όσο περνάνε τα χρόνια τόσο οι καταναλωτές θα αφυπνίζονται και θα επιστρέφουν στη υγιεινή διατροφή που τους παρέχουν τα βιολογικά προϊόντα. Βέβαια εμείς είμαστε αρκετά πιο πίσω από τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες όσον αφορά το τομέα αυτό.

Σας ευχαριστώ θερμά για τη συνεργασία.

Όνομα υπευθύνου καταστήματος: Ζορμπά Νάσια
Κατάστημα :Altromercato, Νίκης 30, Σύνταγμα, Αθήνα
Τηλέφωνο επικοινωνίας : 210 3614070

Ερώτηση 1"

Πόσο καιρό τώρα λειτουργεί το κατάστημα σας;

Το κατάστημά μας εγκαινιάστηκε στις 16 Μαρτίου του 2006 και στις 26 Σεπτέμβρη 2007 εγκαινιάζουμε το νέο μας κατάστημα στη Θεσσαλονίκη.

Ερώτηση 2"

Τα προϊόντα που διατίθενται στο κατάστημα σας είναι αποκλειστικά προϊόντα «Δικαίου Εμπορίου»; Αν όχι σε ποιο ποσοστό είναι προϊόντα «Δικαίου Εμπορίου»;

Το 98% είναι δικαίου εμπορίου. Η μόνη εξαίρεση είναι τα compact disk με μουσική από όλα τα μέρη του κόσμου που προμηθευόμαστε από ελληνικό κατάστημα. Όλα τα άλλα είναι αποκλειστικά δικαίου εμπορίου, δηλαδή προϊόντα από τον αναπτυσσόμενο κόσμο.

Ερώτηση 3"

Ποια τα είδη προϊόντων που διατίθενται στο κατάστημα σας (π. χ. τρόφιμα κ. τ. λ.);

- Τρόφιμα
- Ροφήματα (καφές, τσάι, έρβα μάτε, αναψυκτικά, κ.α.)
- Ρούχα
- Χειροποίητα αντικείμενα (υφάσματα, παιχνίδια, διακοσμητικά αντικείμενα, μουσικά όργανα, σημειωματάρια, φωτογραφικά άλμπουμ, τσάντες, κ.α.)
- Μικροέπιπλα
- Αλκοόλ

Ερώτηση 4"

Σε τι ποσοστό περίπου τα προϊόντα αυτά είναι βιολογικά ;

Σε ποσοστό 95%.

Ερώτηση 5^η

Ποια είναι η διαδικασία εισαγωγής αυτών των προϊόντων στη χώρα μας;

Η Fair Trade Hellas προμηθεύεται τα προϊόντα από δύο μεγάλες οργανώσεις της Ιταλίας (CTM Altromercato και Commercio Alternativo). Οι δύο αυτές οργανώσεις χωρίς κάποιους μεσάζοντες παραλαμβάνουν αυτά τα προϊόντα :

- Είτε από τα εργοστάσια που επεξεργάζονται (π.χ. υλικά από παραγωγούς fair trade για τη δημιουργία τελικού προϊόντος όπως σοκολάτα, μπισκότα, ζυμαρικά)
- Είτε απευθείας από τους παραγωγούς του αναπτυσσόμενου κόσμου για προϊόντα που είναι έτοιμα ώστε να εισέλθουν στην αγορά.

Οι παραγωγοί αυτοί, τα δικά τους προϊόντα και οι δύο ιταλικές οργανώσεις διαθέτουν πιστοποίηση fair trade.

Ερώτηση 6^η

Τα προϊόντα του «Δικαίου Εμπορίου» που εμπορεύεστε είναι πιο ακριβά σε σχέση με τα άλλα προϊόντα που κυκλοφορούν γενικά στο εμπόριο; Αν ναι, κάποιο παράδειγμα;

Οι τιμές των προϊόντων δικαίου εμπορίου είναι πιο φτηνά από τα βιολογικά καταστήματα και περίπου το ίδιο με του συμβατικού εμπορίου. Δηλαδή ο βιολογικός καφές των 250 γρ. ξεκινάει από 2,65 ευρώ και φτάνει στα 3,25.

Ερώτηση 7^η

Ποιο ή ποια θα χαρακτηρίζατε ως τα προϊόντα που έχουν τη μεγαλύτερη ζήτηση στο κατάστημα σας;

Σοκολάτες, καφέδες, ροφήματα, κρασιά, μπίρες.

Ερώτηση 8^η

Υπάρχουν προϊόντα που παράγονται στον ελλαδικό χώρο από Έλληνες παραγωγούς και εντάσσονται στα πλαίσια του «Δικαίου Εμπορίου»; Αν, παρακαλώ, αναφέρετε κάποια από αυτά.

Τα προϊόντα δίκαιου εμπορίου που προμηθευόμαστε είναι αποκλειστικά από παραγωγούς του αναπτυσσόμενου κόσμου.

Ερώτηση 9^η

Πώς έχει ανταποκριθεί το καταναλωτικό κοινό της Αθήνας όσον αφορά τα προϊόντα του «Δικαίου Εμπορίου»;

Πολύ θετικά. Ενδιαφέρονται πολύ για την ιδέα του δίκαιου εμπορίου και τη στηρίζουν έμπρακτα. Αυτή τη στιγμή υπάρχουν δεκάδες υποστηρικτές της Fair Trade Hellas οι οποίοι ενημερώνονται συνεχώς από εμάς με email για όλη τη δράση και τις εκδηλώσεις τις οποίες οργανώνουμε ή συμμετέχουμε. Επίσης, υπάρχουν και πολλοί που βρίσκονται στην επαρχία και μας κάνουν τηλεφωνικές παραγγελίες ορισμένης ποσότητας προϊόντων και μάλιστα έχουν γίνει σταθεροί καταναλωτές μας. Χρήματα δεν διατίθενται για προβολή αλλά πολλοί δημοσιογράφοι μας έχουν βοηθήσει και έχουν κάνει γνωστό το έργο και την προσπάθειά μας.

Ερώτηση 10^η

Ποιες ηλικίες αγοράζουν κυρίως από το κατάστημα σας;

Δεν υπάρχει βάση δεδομένων για το προφίλ των καταναλωτών αλλά είμαστε σε θέση να σας γνωστοποιήσουμε ότι η αποδοχή, η ανταπόκριση και η υποστήριξη στο έργο μας γίνεται από όλες τις ηλικίες και τα 2 φύλα αλλά και από το οποιοδήποτε οικονομικό και κοινωνικό status. Υπάρχουν άνθρωποι μεγάλης ηλικίας οι οποίοι είναι σταθεροί καταναλωτές αλλά και μικρά παιδιά που γυρνώντας από το σχολείο περνούν καθημερινά αγοράζοντας το αγαπημένο τους αναψυκτικό ή την αγαπημένη τους σοκολάτα.

Ερώτηση 11^η

Πως θα χαρακτηρίζατε του καταναλωτές που αγοράζουν τα προϊόντα σας τυχαίους ή συνειδητοποιημένους καταναλωτές (εννοώντας που γνωρίζουν σχετικά με το Δίκαιο Εμπόριο);

Υπάρχουν οι συνειδητοποιημένοι καταναλωτές που αγοράζουν τα προϊόντα μας και έρχονται στο κατάστημα γι' αυτόν ακριβώς το σκοπού αφού

προηγούμενως έχουν ακούσει ή διαβάσει για εμάς ή έχουν επισκεφτεί την ιστοσελίδα μας. Από την άλλη πλευρά, υπάρχουν και αυτοί που περνώντας έξω από το κατάστημα μπαίνουν και ύστερα ζητούν ενημέρωση από εμάς για το τι ακριβώς κάνουμε. Αυτό είναι και το πιο ευχάριστο γιατί είναι πολύ σημαντικό για εμάς να ενημερώνουμε συνεχώς τον κόσμο σχετικά με αυτόν τον υπέροχο σκοπό τον οποίο υπηρετούμε.

Ερώτηση 12"

Υπάρχουν καταναλωτές που αγοράζουν από το κατάστημα σας σε μόνιμη βάση;

Ναι υπάρχουν και μάλιστα μας τηλεφωνούν για να ρωτήσουν αν έχουμε παραλάβει καινούργια προϊόντα και αν μέσα σε αυτά εντάσσονται τα αγαπημένα τους (αυτό το διάστημα τηλεφωνούν ή περνούν από το κατάστημα και ρωτούν για το πότε θα παραλάβουμε σοκολάτες αφού λόγω καλοκαιριού δεν έχουμε).

Ερώτηση 13"

Αν ναι ποιο η ποια θεωρείται τα δυνατά σημεία των προϊόντων που προσελκύουν το καταναλωτικό κοινό;

Πρώτα από όλα παίζει μεγάλο ρόλο ο σκοπός γιατί πέρα από τους συνειδητοποιημένους καταναλωτές που γνωρίζουν, υπάρχουν και οι άλλοι που από περιέργεια επισκέφτονται το κατάστημα, ενημέρονται για το σκοπό και αγοράζουν κάτι για δοκιμή. Επειδή, όμως, μένουν ευχαριστημένοι με αυτό που αγοράζουν έρχονται ξανά.

Πρώτον είναι ο σκοπός, ύστερα η ποιότητα και βέβαια η πολύ προσιτή τιμή όλων των προϊόντων μας. Ας μην παραβλέπουμε ότι είναι βιολογικά και όλα τα αντικείμενα είναι χειροποίητα και η τιμή τους ιδιαίτερα φιλική προς τους έλληνες καταναλωτές.

Ερώτηση 14"

Εκτός από το δικό σας κατάστημα υπάρχουν άλλα καταστήματα «Δικαίου Εμπορίου» ή καταστήματα που διαθέτουν προϊόντα Fair Trade στη χώρα μας; Αν γνωρίζετε παρακαλώ αναφέρεται πόλεις στις οποίες βρίσκονται και αν είναι δυνατόν και επωνυμίες.

Στην Ελλάδα υπάρχει η Fair Trade Hellas (Αθήνα και σε λίγες ημέρες στη Θεσσαλονίκη) και ο Σπόρος (στα Εξάρχεια των Αθηνών).

Ερώτηση 15^η

Πριν ιδρυθεί το κατάστημα στην Αθήνα είχατε προβεί σε κάποια έρευνα αγοράς σχετικά με τη γνώση του καταναλωτικού κοινού για το Δίκαιο Εμπόριο; Αν ποια ήταν τα συμπεράσματα;

Η κίνηση "Fair-trade in Greece" ξεκίνησε το 2002 με πρωτοβουλία της Μαρίνας Σάρλι, που είναι και η Πρόεδρος της οργάνωσης, και με την υποστήριξη του Ευρωπαϊκού προγράμματος «ΝΕΟΛΑΙΑ». Σημείο αναφοράς αποτέλεσε η προσωπική εμπειρία και η συνεργασία με την ιταλική μη κυβερνητική οργάνωση CTM Altromercato, που διαθέτει το μεγαλύτερο δίκτυο καταστημάτων fair-trade της Ιταλίας, με περισσότερους από 3000 εθελοντές – εργαζόμενους και πάνω από 150 συνεργαζόμενες ομάδες μικροπαραγωγών σε 43 αναπτυσσόμενες χώρες. Το 2004 μετά από μία σειρά πρωτοβουλιών και παρουσιάσεων σε φεστιβάλ, εκδηλώσεις και εκθέσεις, που πραγματοποιήθηκαν από μία άτυπη ομάδα, η Fair Trade Hellas απόκτησε νομική μορφή.

Το μόνο που ήταν σίγουρο είναι ότι οι έλληνες καταναλωτές δεν γνώριζαν την ύπαρξη καταστημάτων δίκαιου εμπορίου γι' αυτό και η Fair Trade Hellas ξεκίνησε εκστρατείες ενημέρωσης προτού προβεί στην έναρξη εργασιών του καταστήματος. Αυτό το διαπιστώσαμε από τη συμμετοχή μας στα φεστιβάλ ecolife όταν το ελληνικό κοινό άρχισε την πρώτη γνωριμία με την ιδέα του δίκαιου εμπορίου. Επίσημη, όμως, έρευνα αγοράς δεν είχε γίνει. Από την εμπειρία μας μπορούμε να καταθέσουμε ότι ήταν ελάχιστοι όσοι γνώριζαν τα καταστήματα δίκαιου εμπορίου εκτός από αυτούς που έχουν ταξιδέψει στο εξωτερικό και έχουν επισκεφτεί κάποιο από τα χιλιάδες worldshops.

Ερώτηση 16^η

Κάνετε διαφημιστικές καμπάνιες ή άλλες προωθητικές ενέργειες για το κατάστημα σας; Αν ναι παρακαλώ αναφέρετε.

Όπως σας ανέφερα προηγουμένως χρήματα γι' αυτό τον σκοπό δεν διατίθενται. Οποιαδήποτε προβολή από τα ΜΜΕ γίνεται δωρεάν από ενσυνείδητους δημοσιογράφους οι οποίοι επιθυμούν να μας στηρίξουν και να μας βοηθήσουν.

Εκστρατείες ενημέρωσης πραγματοποιούμε καθόλη τη διάρκεια του χρόνου. Αυτό γίνεται μέσω των εκδηλώσεων στις οποίες παίρνουμε μέρος

(Αντιρατσιστικό Φεστιβάλ, Φεστιβάλ της Βαβέλ, Εκδηλώσεις Δήμων κτλ) , εκδηλώσεις τις οποίες εμείς οργανώνουμε (π.χ. 12 Μαΐου «Παγκόσμια ημέρα Δίκαιου Εμπορίου») αλλά και μέσω του εκπαιδευτικού προγράμματος «Ταξιδεκπαιδεύουμε ένα δίκαιο και αλληλέγγυο κόσμο» το οποίο διενεργείται με την υποστήριξη του ΥΠΠΕΞ και στοχεύει στην ευαισθητοποίηση της ελληνικής κοινής γνώμης και ειδικά των νέων και μαθητών σχετικά με τις αρχές του δίκαιου εμπορίου και την ανάγκη υιοθέτησής τους, με σκοπό να καταπολεμηθεί η φτώχεια διεθνώς. (Περισσότερα μπορείτε να δείτε στην ιστοσελίδα μας www.fairtrade.gr)

Ερώτηση 17^η

Πως πιστεύετε ότι θα εξελιχθεί στο μέλλον η αγορά η αγορά των συγκεκριμένων προϊόντων;

Οι προοπτικές εξέλιξης του fair trade στην Ελλάδα διαγράφονται θετικές εαν κρίνουμε από την ανταπόκριση του κόσμου τόσο στο κατάστημα όσο και στα φεστιβάλ στα οποία συμμετέχουμε αλλά και στα δεκάδες email και τηλεφωνήματα που δεχόμαστε. Οι υποστηρικτές στο έργο μας είναι δεκάδες και οι εθελοντές μας το ίδιο οι οποίοι διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στη λειτουργία της οργάνωσης. Από την άλλη πλευρά η εξέλιξη του fair trade στο εξωτερικό είναι πολλαπλάσια πιο θετική εαν κρίνουμε από το γεγονός ότι τα καταστήματα δίκαιου εμπορίου έχουν ιδρυθεί δεκαετίες πριν από αυτά στην Ελλάδα και εξαπλώνονται με γοργούς ρυθμούς. Ας μην παραβλέπουμε το ότι ο έλληνας καταναλωτής μέχρι πριν από λίγα χρόνια δεν γνώριζε τι σημαίνει δίκαιο εμπόριο (εκτός εάν είχε ταξιδέψει στο εξωτερικό ή είχε ενημερωθεί μέσω του internet ή είχε ακούσει κάτι σχετικό), ενώ τώρα έχει την επιλογή να το μάθει μέσω των δύο καταστημάτων στην Ελλάδα που υποστηρίζουν το δίκαιο και αλληλέγγυο εμπόριο (Fair Trade Hellas και Σπόρος).

Τα προϊόντα δίκαιου εμπορίου πιστεύουμε ότι θα έχουν προοπτικές εξέλιξης και αυτό το κρίνουμε από τις πωλήσεις και τις παραγγελίες μας.

Ερώτηση 18^η

Τι γνωρίζετε για την πορεία των «World Shop» σε Ευρώπη και Η.Π.Α;

Θα μπορούσατε να αντλήσετε δικές σας πληροφορίες από τις παρακάτω ιστοσελίδες και να καταγράψετε αυτά που ζητάτε γιατί η ερώτηση αυτή είναι πολύ γενική και καλύπτει τεράστιο φάσμα.

1. Fair Trade Advocacy Office: <http://www.fairtrade-advocacy.org>

2. Fairtrade Labelling Organizations International FLO:
<http://www.fairtrade.net/>
3. European Fair Trade Association EFTA:
<http://www.european-fair-trade-association.org/>
4. International Fair Trade Association IFAT:
<http://www.ifat.org/>
5. NEWS! - Network of European Worldshops :
<http://www.worldshops.org/>

Άλλες πηγές:

CTM Altro Mercato: <http://www.altromercato.it/it/>

Commercio Alternativo: <http://www.commercioalternativo.it/>

Fairtrade Foundation UK: <http://www.fairtrade.org.uk/>

Traid Craft (UK): <http://www.traidcraft.co.uk/>

Max Havelaar: <http://www.maxhavelaar.com/>

Συνέντευξη 3^η

Focus Bari

Όνομα Συνεντευξιζομένου : Φωτεινή Πρασσίδου

Τηλέφωνο : 2310 550934-5

Ερώτηση 1^η

Το γραφείο Ερευνών που εργάζεσθε αναλαμβάνει έρευνες δευτερογενών στοιχείων;

Όχι, βασικά το γραφείο μας είναι υποκατάστημα των κεντρικών γραφείων που βρίσκονται στην Αθήνα. Εμείς αναλαμβάνουμε να πραγματοποιήσουμε μόνο το κομμάτι εκείνο που έχει να κάνει με την εκτέλεση της πρωτογενούς έρευνας, δηλαδή τον χειρισμό των ερωτηματολογίων και το μοίρασμα τους.

Ερώτηση 2^η

Πως ακριβώς λειτουργεί το γραφείο σας;

Τα κεντρικά γραφεία που βρίσκονται, όπως προείπα, στην Αθήνα αναλαμβάνουν το project και κάνουν την ανάλογη έρευνα πρωτογενών στοιχείων καθορίζουν τους στόχους της έρευνας, κατασκευάζουν το ανάλογο ερωτηματολόγιο και μας το δίνουν να το διαχειριστούμε όταν η έρευνα αφορά τη Μακεδονία και τη Θράκη. Επίσης οι προθεσμίες για τη διεξαγωγή της έρευνας καθορίζονται από τα κεντρικά σε συνεννόηση πάντα με τον πελάτη.

Ερώτηση 3^η

Η διεξαγωγή της έρευνας με προσωπική συνέντευξη door to door με χρησιμοποίηση ερωτηματολογίου, πόσο περίπου διάστημα χρειάζεται για να ολοκληρωθεί;

Αυτό καθορίζεται σε συνεννόηση με τον εκάστοτε πελάτη, μπορεί να ζητηθεί να πραγματοποιηθεί σε ένα ελάχιστο διάστημα που είναι οι δύο βδομάδες είτε ο ένας χρόνος σε περιπτώσεις που ο πελάτης θέλει να δει πως εξελίσσεται η πορεία του προϊόντος ή της υπηρεσίας του στην αγορά. Τότε διεξάγουμε έρευνες κάθε μήνα και παρουσιάζουμε τα στοιχεία που προκύπτουν τον κάθε μήνα ξεχωριστά.

Ερώτηση 4^η

Για ένα δείγμα περίπου 500 ατόμων πόσους απογραφείς χρησιμοποιούνται;

Για να καθορίσουμε τον ακριβή αριθμό των απογραφέων που θα χρησιμοποιήσουμε πρέπει να λάβουμε υπόψη μας όχι μόνο το μέγεθος του δείγματος αλλά και το χρόνο που έχει αποφασισθεί να διαρκέσει η έρευνα μας. Γενικά πάντως χρησιμοποιούμε γύρω στους 10 με 15. Όταν τα χρονικά περιθώρια είναι πιο στενά χρησιμοποιούμε περισσότερους.

Ερώτηση 5^η

Πόσο κοστίζει περίπου μια τέτοια έρευνα;

Εμείς σαν υποκατάστημα δεν εμπλεκόμαστε στο οικονομικό τομέα. Οι πελάτες έρχονται σε επαφή με τα κεντρικά, μέσω του τμήματος εξυπηρέτησης πελατών που διαθέτουν, και εκεί παίρνονται όλες οι αποφάσεις. Να προσθέσω ότι μετά τη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων εμείς περνάμε σε πρόγραμμά του υπολογιστή τα αποτελέσματα και στη συνέχεια τα αποστέλλουμε στην Αθήνα για τη περαιτέρω επεξεργασία τους, την εξαγωγή των συμπερασμάτων και τη παρουσίαση στον πελάτη.

Σας ευχαριστώ θερμά για το χρόνο σας.

Συνέντευξη 4^η

Μαρίνα Σαρλί, Προέδρου της οργάνωσης Fair Trade Hellas
Πηγή : [http\www.actionaide.gr](http://www.actionaide.gr)

Ερώτηση 1^η

Ποια η διαφορά των δίκαιων προϊόντων;

Το διαφορετικό στις ετικέτες των προϊόντων Fair Trade είναι πως αναγράφεται αναλυτικά το κοστολόγιο του προϊόντος, ώστε να γνωρίζει ο καταναλωτής που πάνε τα χρήματα του. Με αυτή τη λογική η Nestle έγινε η πρώτη μεγάλη εταιρία καφέ στο κόσμο που κυκλοφορεί «προϊόν δίκαιου εμπορίου». Όπως επισημαίνουν οι «Financial Times», η επιθυμία σας να αποκτήσει μια εικόνα καλής και αγαθής εταιρίας με κοινωνικές και περιβαλλοντικές ευαισθησίες στα μάτια των καταναλωτών, ώθησε τη Nestle να κυκλοφορήσει στην αγορά ένα προϊόν δίκαιου εμπορίου και πιο συγκεκριμένα καφέ που βοηθάει τους αγρότες, τις κοινότητες και το περιβάλλον. Με τη κίνηση αυτή αλλάζει πολιτική η εταιρία, καθώς στο παρελθόν είχε προειδοποιήσει ότι αν οι πληρωμές των παραγωγών ήταν ανώτερες από εκείνες της αγοράς θα μπορούσαν να ενθαρρύνουν την υπερπαραγωγή, με αποτέλεσμα να προκαλέσει μεγαλύτερη πτώση της τιμής του παγκοσμίως.

Ερώτηση 2^η

Ποιο το λάθος των πολιτών;

Ηθικό, όχι νομικό. «Μποϊκοτάροντας ή αποφεύγοντας προϊόντα που παράχθηκαν κάτω από άθλιες συνθήκες, είναι ο μοναδικός τρόπος για να καταδικάσουν οι πολίτες τη καταπάτηση των ανθρωπίνων και εργασιακών δικαιωμάτων» όπως λέει στα «Νέα», ο καταξιωμένος σε θέματα εργασιακών σχέσεων, καθηγητής Γιάννης Κουζής. «Στην ουσία οι πολυεθνικές εταιρίες δεν κάνουν τίποτα άλλο παρά να αξιοποιούν ένα νομικό έλλειμμα, επομένως παρανομοούν σε ένα ηθικό επίπεδο, όχι όμως και νομικό. Και αυτό γιατί η Αμερική, το Πακιστάν, η Κίνα και άλλες, κυρίως φτωχές χώρες, δεν έχουν επικυρώσει τις συμβάσεις που αφορούν τη παιδική και καταναγκαστική εργασία».

Ερώτηση 3^η

Πιστεύετε ότι στην Ελλάδα έχουν γίνει προσπάθειες για Δίκαιο Εμπόριο;

Στην Ελλάδα έχουν γίνει μέχρι στιγμής ελάχιστα βήματα προς αυτή τη κατεύθυνση. Είναι χαρακτηριστικό πως σε δείγμα 450 καταναλωτών μόλις δυο γνωρίζουν τον όρο «Δίκαιο Εμπόριο», εμπόριο δηλαδή προϊόντων που δεν παρήχθησαν από παιδιά ή κακοπληρωμένους εργάτες.

Ερώτηση 4^η

Οι καταναλωτές είναι πρόθυμοι να αγοράσουν δίκαια προϊόντα;

Στην ερώτηση «μεταξύ δυο ανταγωνιστικών προϊόντων που πληρούν το βασικό κριτήριο επιλογής σας, θα επιλέγατε το προϊόν εκείνο που για το οποίο ισχύουν επιπλέον κριτήρια όπως ο πλήρης σεβασμός των δικαιωμάτων των εργαζομένων, ο σεβασμός στο περιβάλλον και η υποστήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης των αναπτυσσόμενων χωρών;», περίπου οι μισοί απάντησαν «δεν ξέρω», ενώ 26 απάντησαν «όχι».

Ερώτηση 5^η

Σχετικά με το περιβάλλον και το δίκαιο εμπόριο;

Οικολογική ευαισθησία. Οι καταναλωτές γνωρίζουν ελάχιστα πράγματα γύρω από τα ζητήματα της ηθικής κατανάλωσης και αυτό γιατί δεν υπάρχει ενημέρωση. Είναι όμως ευαισθητοποιημένοι σε θέματα που αφορούν το περιβάλλον. Όπως προκύπτει από τα τηλεφωνήματα, φαίνεται ότι τους απασχολεί ιδιαίτερα η ενεργειακή απόδοση των ηλεκτρικών συσκευών που τις κάνει πιο οικονομικές και πιο φιλικές στο περιβάλλον. Οι Έλληνες μέσα από τις αγορές τους φαίνεται πως δίνουν ψήφο υποστήριξης σε εταιρίες που υιοθετούν τέτοιες πρακτικές : ο εγχώριος τζίρος των Body Shop, που αγωνίζεται για την απαγόρευση πειραμάτων σε ζώα, έφτασε πέρυσι τα 19.800.000 ευρώ. Μέσα σε ένα χρόνο τα ΙΚΕΑ, που έχουν δεσμευτεί να μη χρησιμοποιούν το βλαβερο πλαστικό Ρ, άγγιξαν τα 100.000.000 ευρώ!

Ερώτηση 6^η

Πως μπορεί να γίνει κάποιος ηθικός καταναλωτής;

«Για να γίνει κάποιος ηθικός καταναλωτής, δεν σημαίνει πως πρέπει να απαρνηθεί όλα εκείνα τα αγαθά που επιθυμεί να καταναλώνει», υπογραμμίζει η Μυρτώ Πισπίνη, υπεύθυνη της εκστρατείας κατά των μεταλλαγμένων προϊόντων, του ελληνικού γραφείου της Greenpeace. «Απλώς πρέπει να σκέφτεται διπλά τι αγοράζει. Όταν κάποιος επιλέγει να οδηγήει ένα τζιπ, τότε συμμετέχει ο ίδιος στη κλιματική αλλαγή. Όταν κανείς αγοράζει καφέ από εταιρίες που δίνουν μόλις 53 σεντς στους αγρότες της Λατινικής Αμερικής, της Αφρικής και της Ασίας, είναι σαν να συναινεί στην εκμετάλλευση αυτών των ανθρώπων. Και όταν επιλέγει γάλα αγελάδας, η οποία έχει τραφεί με σόγια συμβάλλει στην καταστροφή των δασών στην Αμερική»

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2^ο